

การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม
สำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Adoption of Good Agricultural Practices for Rambutan of Farmers
in Ban Nasan District, Surat Thani Province

พัชรภรณ์ เพ็ชรทอง

Patcharaporn Pettong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Science in Agricultural Development
Prince of Songkla University

2552

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(1)

ชื่อวิทยานิพนธ์	การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้เขียน	นางสาวพัชราภรณ์ เพ็ชรทอง
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practices : GAP) สำหรับเงาะ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเกษตรกรที่มีรายชื่อเข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำนวน 155 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และเป็นแรงงานเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีประสบการณ์ปลูกเงาะเฉลี่ย 20 ปี มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 287,178 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ย 10 ไร่ ราคาผลผลิตที่ขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7 บาท โดยเกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากที่สุด และมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติระดับมาก

การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าไค-สแควร์ พบว่า เพศ อายุ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม แรงงานในครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า มีเพียงเพศ และพื้นที่ปลูกเงาะ ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับเงาะของเกษตรกร ได้แก่ ผลผลิตเงาะขายได้ราคาไม่คุ้มทุน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เมื่อให้การอบรมไปแล้วไม่ค่อยมาให้คำแนะนำและติดตามผล ค่าจ้างแรงงานสูง ไม่มีตลาดรองรับ ผลผลิต ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ รัฐบาลควรมีการจัดตั้งตลาดรองรับผลผลิตและมีการประกัน หรือกำหนดราคาผลผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

Thesis Title Adoption of Good Agricultural Practices for Rambutan of Farmers
in Ban Nasan District, Surat Thani Province

Author Miss Patcharaporn Pettong

Major Program Agricultural Development

Academic Year 2551

Abstract

This research aimed to study personal basic factors, economic and knowledge accessibility that relate to adoption of Good Agricultural Practices (GAP) for rambutan including problems /obstacles and recommendation from farmers who produce rambutan according to Good Agricultural Practices at Nasan District, Surat Thani Province. Sample units used in this research were farmers who registered in Good Agricultural Practice for rambutan Project. The samples were random selected according to stratify random sampling method, 155 farmers. Statistics used for data analysis were percentage, mean, range, standard deviation, Chi-square test, and multiple regression analysis.

Studied results showed that most of farmers were male, 53 years old on average, and graduated from primary school. Average number of people in household was 4 and 2 people were averaged farming labors. Farmers had 20 years of experience in rambutan production on average. Average total household income was 287,178 baht/year. Average rambutan production area was 10 rai. Price of product was 7 baht/kilogram. Famers highest accessed to information through neighboring famers and they had good knowledge about Good Agricultural Practices. In terms of adoption of Good Agricultural Practices for rambutan, most of farmers employed Good Agricultural Practices at a high level.

Test of hypothesis using Chi-square showed that sex, age, knowledge of Good Agricultural Practices, household labor and size of rambutan growing area statistically significant related to adoption of Good Agricultural Practices for rambutan. Multiple regression analysis indicated that only sex and size of rambutan production area statistically significant influenced the adoption of Good Agricultural Practices for rambutan.

Problems of following in Good Agricultural Practices for rambutan of farmers were non-profit price of selling product, lack of evaluation by extension officers, high labor cost and no supporting market. In terms of recommendation, government should find supporting markets for the products and set price support or standard price of the product according to Good Agricultural Practices. Related organizations should frequently provide the information of Good Agricultural Practices for farmers.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร.จิตพกา ธนปัญญาธิวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษาวิจัย การเขียน การตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาพัฒนาการเกษตร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาทุกท่าน และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร เกษตรกร ผู้ผลิตเงาะตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

พัชรภรณ์ เพ็ชรทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(11)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม	5
2.2 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ	10
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.4 กรอบแนวความคิดการวิจัย	37
2.5 สมมติฐานการวิจัย	39
3 วิธีการวิจัย	40
3.1 สถานที่ทำการวิจัย	40
3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการวิจัย	40
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
3.5 การทดสอบแบบสอบถาม	41
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	(8)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัย	43
4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	43
4.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร	47
4.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร	55
4.4 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร	58
4.5 การยอมรับและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	60
4.6 การจัดกลุ่มการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	77
4.7 การทดสอบสมมติฐาน	77
4.8 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	87
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
5.1 วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย	90
5.2 สรุปผลการวิจัย	90
5.3 อภิปรายผลการวิจัย	94
5.4 ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	105
ภาคผนวก ข เฉลยคำตอบความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	119
ภาคผนวก ค ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	121
ภาคผนวก ง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)	124
ประวัติผู้เขียน	127
	(9)

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน	29
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
3 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	44
4 ข้อมูลด้านสังคม	46
5 อาชีพ รายได้ และการกู้ยืมเงิน	48
6 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ปลูกเงาะ	51
7 แรงงานในครัวเรือนและการจ้างแรงงาน	53
8 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	54
9 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	56
10 การกระจายของคะแนนความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร	60
11 จำนวนและร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร	60
12 การยอมรับและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร	67
13 การจัดกลุ่มการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	77
14 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบ การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	79
15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบ การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	82
16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการยอมรับการปฏิบัติตาม ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร	84
17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	85
18 การวิเคราะห์การถดถอยพหุ	86
19 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการ	

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตาม ระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับเงาะ	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

สถานการณ์การค้าของโลกในปัจจุบัน มีการเปิดเสรีมากขึ้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างมีสิทธิที่จะทำการค้าขายและแข่งขันกันมากขึ้น เนื่องจากสินค้าชนิดเดียวกันสามารถซื้อได้จากหลายแหล่งทั่วโลก ความปลอดภัยทางด้านอาหารกลายเป็นกระแสหลักของประเทศผู้นำเข้าสินค้าซึ่งมักอ้างเหตุผลในเรื่องสารพิษตกค้าง เชื้อโรค หรือศัตรูพืชติดไปกับสินค้าเกษตร ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชในประเทศผู้นำเข้าเหล่านั้น จึงทำให้กฎระเบียบต่างๆ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อปกป้องความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยอิงกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) เพื่อควบคุมสินค้าที่นำเข้าประเทศและที่ผลิตภายในประเทศ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2546 : 2) ซึ่งประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อส่งออกรายใหญ่ของโลกจึงจำเป็นต้องเร่งแก้ไขและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและอาหารให้มากขึ้น โดยต้องเน้นให้มีความปลอดภัยทางด้านอาหารตั้งแต่กระบวนการผลิตในระดับไร่นาไปจนถึงมือผู้บริโภค (อุดมพร สุพคุณศรี, 2548 : 92-93) ในปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลจึงได้มีการประกาศให้เป็นปีที่เริ่มต้นอาหารปลอดภัยแห่งชาติ ซึ่งอาหารที่ผลิตและบริโภคในประเทศต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐานทัดเทียมกับสากลอันนำไปสู่การเป็นครัวของโลก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อเลี้ยงประชากรของโลก ซึ่งได้มอบหมายให้กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกันรณรงค์ให้เกษตรกรผลิตพืชและอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยได้มาตรฐาน โดยนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practices : GAP) มาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพที่ดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด มีความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (เฉลิมศรี ตุ่มมะ, 2547 : 2)

เงาะเป็นพืชชนิดหนึ่งในจำนวน 27 พืช ที่กรมวิชาการเกษตรได้กำหนดเป้าหมายให้เป็นพืชที่จะต้องเข้าสู่ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากเงาะเป็นไม้ผลที่ประเทศไทยมีการผลิตในปริมาณมากและมีศักยภาพในการส่งออก โดยมีมูลค่าการส่งออกเงาะสดและผลิตภัณฑ์ปลั๊กว่าสี่ร้อยล้านบาท รวมทั้งเงาะยังเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ปลูกประมาณ 189,508 ไร่ ผลผลิต 116,807 ตัน โดยมีพื้นที่ปลูกมากในแถบจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และนราธิวาส พันธุ์ที่นิยมปลูกส่วนใหญ่ทางภาคใต้ คือ เงาะพันธุ์โรงเรียน เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และเกาหลี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551 : 46-47)

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้กำหนดการพัฒนาการเกษตรเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะไม้ผลให้มีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้มีการดำเนินงานภายใต้โครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งมีความมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะเงาะซึ่งเป็นไม้ผลเศรษฐกิจสำคัญที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพื้นที่ปลูกประมาณ 47,951 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551 : 1) ซึ่งการผลิตเงาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ผ่านมายังมีการปฏิบัติดูแลรักษาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ และมีปริมาณมาก ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นเพื่อให้การผลิตเงาะมีคุณภาพได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อผู้บริโภค จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงได้นำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมาใช้ในการส่งเสริมการผลิตเงาะให้แก่เกษตรกร (พงษ์มานิตย์ ไทยแท้, 2548 : 105) ซึ่งได้มีการส่งเสริมในหลายอำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านนาสาร อำเภอบ้านนาเดิม อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอพุนพิน อำเภอเวียงสระ เป็นต้น โดยเฉพาะอำเภอบ้านนาสาร ซึ่งเป็นอำเภอที่มีชื่อเสียงในการผลิตเงาะมาช้านานและมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 21,540 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551 : 1) แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร เพื่อที่จะนำข้อมูลไปเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมเกษตรกรนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมเกษตรกรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรผู้ผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมและการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ไปปฏิบัติในการผลิตเงาะให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรตามทะเบียนรายชื่อที่เข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยยื่นใบสมัครขอรับการตรวจรับรองแหล่งผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2550

1.4.2 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practices : GAP) หมายถึง แนวทางในการทำเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูง คุ่มค่าในด้านการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

1.4.3 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับเงาะ หมายถึง การที่เกษตรกรตัดสินใจนำเอาระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ไปปฏิบัติในกระบวนการผลิตเงาะ ตั้งแต่ด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม การเก็บเกี่ยวและปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต ตลอดจนการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.4.4 เกษตรกรที่มีการยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมระดับมาก หมายถึง การนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้ในการปฏิบัติ เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติของเกษตรกร คือ คะแนนการปฏิบัติ เท่ากับหรือมากกว่า 35 คะแนน

1.4.5 เกษตรกรที่มีการยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมระดับน้อย หมายถึง การนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้ในการปฏิบัติ น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติของเกษตรกร คือ คะแนนการปฏิบัติ น้อยกว่า 35 คะแนน

1.4.6 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมตามที่ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร

1.4.7 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกรระดับมาก หมายถึง คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถามความรู้ในระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม คือ คะแนนสอบถามความรู้ เท่ากับหรือมากกว่า 15 คะแนน

1.4.8 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกรระดับน้อย หมายถึง คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถามความรู้ในระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม คือ คะแนนสอบถามความรู้ น้อยกว่า 15 คะแนน

1.4.9 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ เกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกษตรอำเภอ บ้านนาสาร และเกษตรตำบลต่างๆ ในอำเภอบ้านนาสาร

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวความคิดของการศึกษา โดยได้จำแนกการตรวจเอกสารออกเป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม

2.1.1 ความหมายของนวัตกรรมและการยอมรับนวัตกรรม

คำว่า นวัตกรรม (innovation) นั้น โรเจอร์และชูแม็คเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 19) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งใหม่ๆ ของแต่ละบุคคล ส่วน ดิเรก ฤทธิหรัย (2538 : 143) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึง ความคิด สิ่งปฏิบัติ หรือวัตถุที่แต่ละบุคคลรับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับตน เมื่อนวัตกรรมได้เผยแพร่หรือแพร่กระจายจนเป็นที่ยอมรับแล้วก็จะกลายเป็นเทคโนโลยี ซึ่งนวัตกรรมเปรียบเหมือนหน่อไม้ เมื่อมีการแพร่ออกไปจนเป็นที่ยอมรับแล้วก็กลายเป็นลำไพลก็คือเทคโนโลยี โดยนวัตกรรมอาจเป็นเทคโนโลยีประเภทที่เป็นระบบหรือโปรแกรม วิทยาความรู้ใหม่ๆ เครื่องมือเครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องเป็นสิ่งใหม่สำหรับบุคคลหนึ่งๆ แต่อาจจะไม่ใช่สิ่งใหม่สำหรับบุคคลอื่นก็ได้ เนื่องจากเขารู้มาก่อนแล้วและเรื่องนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่สำหรับเขา

การยอมรับนวัตกรรม โมเชอร์ (Mosher, 1978 : 64) ได้ให้ความหมายของการยอมรับนวัตกรรมว่า หมายถึง กระบวนการที่เกษตรกรแต่ละคนได้รับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมแล้ว พินิจพิจารณา จากนั้นจึงตัดสินใจว่าจะปฏิเสธหรือยอมรับนวัตกรรมนั้นไปปฏิบัติ ส่วน ดิเรก ฤทธิหรัย (2528 : 57) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง กระบวนการทางจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเริ่มตั้งแต่มีการตื่นตัว มีความสนใจ ประเมินผล ทดลองใช้ และนำมาปฏิบัติแล้วตัดสินใจยอมรับ

2.1.2 กระบวนการยอมรับนวัตกรรม

กระบวนการยอมรับ โรเจอร์และชูแม็คเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 81-86 อ้างถึงใน บุญธรรม จิตตอนันต์, 2540 : 212-214) กล่าวถึงกระบวนการยอมรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติตามหรือเรียกสั้นๆ ว่า กระบวนการยอมรับ (adoption process) ว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเริ่มรู้หรือได้ยินเกี่ยวกับแนวความคิด แล้วไปสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจยอมรับไปปฏิบัติ ซึ่งการที่บุคคลจะรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติจะต้องผ่านขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นเริ่มรู้หรือรับรู้ (awareness)** ในขั้นนี้เป็นขั้นแรกที่บุคคลเริ่มรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือความคิดใหม่แต่ขาดรายละเอียด คือ รู้ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้เกิดขึ้นแล้วหรือทำได้แล้ว แต่เป็นเรื่องใหม่สำหรับตน เพราะไม่เคยได้ยินหรือเคยเห็นมาก่อน การรับรู้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วยการพบเห็นด้วยตนเอง หรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน ซึ่งขั้นนี้นับว่าเป็นขั้นสำคัญ เพราะเป็นขั้นแรกที่บุคคลเริ่มสัมผัสหรือรับรู้เกี่ยวกับแนวความคิดใหม่หรือสิ่งใหม่ๆ ต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ อันนำไปสู่ขั้นสุดท้ายคือการยอมรับหรือปฏิเสธ

2) **ขั้นสู่ความสนใจ (interest)** ในขั้นแรกบุคคลเพียงแต่รับรู้ในแนวความคิดใหม่แต่ไม่สนใจหรือไม่ถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 นี้และขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งขั้นสู่ความสนใจนี้บุคคลจะมีความสนใจในแนวความคิดใหม่ จึงพยายามเฝ้าหาความรู้ในรายละเอียดโดยในขั้นแรกหรือขั้นเริ่มรู้นั้น บุคคลจะได้ฟังหรืออ่านเอกสารเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ หากเขาไม่สนใจเขาก็จะรู้สึกเฉยๆ แต่ถ้าเขาเกิดความสนใจเขาก็พยายามติดต่อผู้รู้หรือสอบถามผู้รู้ในรายละเอียดและปัญหาต่างๆเกี่ยวกับแนวความคิดนั้น

3) **ขั้นไตร่ตรอง (evaluation)** ขั้นนี้บุคคลจะทำการศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่ถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ อย่างไรบ้าง ในขณะนี้และในอนาคต ควรหรือไม่ที่จะทดลองดูก่อน ถ้าเขาตั้งใจไตร่ตรองแล้วรู้สึกว่าจะมีมากกว่าผลเสีย เขาก็จะตัดสินใจทดลองดูเพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะรับไปปฏิบัติจริง ซึ่งในขั้นนี้บุคคลจะต้องการคำปรึกษาหารือจากผู้รู้หรือเพื่อนบ้านที่คุ้นเคยหรือมีประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าความคิดนั้นถูกต้องและควรทดลองให้เห็นจริง

4) **ขั้นทดลองทำ (trial)** ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลจะทำการทดลองตามแนวความคิดใหม่ โดยการทำการทดลองเพียงเล็กน้อย เพื่อจะดูผลว่าออกมาตามที่คาดคิดหรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าคนส่วนมากมักไม่ยอมรับแนวความคิดใหม่นอกจะได้ทำการทดลองดูก่อนจนเป็นที่แน่ใจ ฉะนั้นขั้นนี้จึงเป็นขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ขั้นสุดท้ายคือการยอมรับไปปฏิบัติ

5) **ขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นยอมรับ (adoption)** เป็นขั้นที่บุคคลจะตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติดูและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527 : 57-62) กล่าวว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีของเกษตรกรมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการด้วยกัน คือ

1) ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์โดยทั่วไป

1.1) สภาพทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ได้แก่ เกษตรกรที่ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินมากกว่า เกษตรกรที่ทำกินในที่ดินมากกว่า เกษตรกรที่มีรายได้

มากกว่า ซึ่งปัจจัยแต่ละอย่างเหล่านี้ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งเหล่านี้น้อย

1.2) สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับอัตราการยอมรับเร็วมีอยู่หลายประการ เช่น มวลชนที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมที่รักษาขนบธรรมเนียมเก่าๆ อย่างเคร่งครัดมากกว่า มีลักษณะการแบ่งชั้นทางสังคมอย่างเด่นชัดกว่า มีการรวมตัวช่วยเหลือเพื่อนบ้านซึ่งกันและกันและลักษณะการทำงานเพื่อส่วนรวมน้อยกว่า มีค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการนำการเปลี่ยนแปลงมากกว่า แต่ละอย่างเหล่านี้มีผลทำให้เกิดการยอมรับการนำการเปลี่ยนแปลงที่ช้าลงและปริมาณที่น้อยลงด้วย

1.3) สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่เกี่ยวกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือในท้องที่ใดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อกับท้องที่อื่นๆ โดยเฉพาะท้องที่ที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้มากกว่า หรือเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการผลิตมากกว่า จะมีผลให้เกิดแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่าและในปริมาณที่มากกว่า

1.4) สมรรถภาพการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง สถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะทางการเกษตร ได้แก่ สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมทางการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับตลาด สถาบันที่ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น สถาบันเหล่านี้ถ้ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ให้ประโยชน์แก่บุคคล ก็จะทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้เร็วและง่ายขึ้น

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

2.1) บุคคลเป้าหมาย (target person) หรือผู้รับการเปลี่ยนแปลง (client) พื้นฐานของเกษตรกรเองเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้แก่

- พื้นฐานทางสังคม จากการวิจัยพบว่า เพศหญิงมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเพศชาย กลุ่มที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่าจะยอมรับเร็วกว่าเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาค่ำกว่า เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ มากกว่า และมีความถี่ในการรับฟังข่าวสารมากกว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในระดับที่เร็วกว่าและมากกว่า และกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่นจะยอมรับเร็วที่สุดและจะช้าลงไปตามลำดับเมื่ออายุมากขึ้น

- พื้นฐานทางเศรษฐกิจ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินจำนวนมาก มีรายได้มากกว่า มีทรัพยากรที่จำเป็นในการผลิตมากกว่า มีเครื่องมือที่จำเป็นในการผลิตมากกว่า มีโอกาสได้รับสินเชื่อที่มีปริมาณที่มากกว่าและอัตราดอกเบี้ยถูกกว่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีแนวโน้มให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าและมากกว่า
- พื้นฐานทางด้านการติดต่อสื่อสารของเกษตรกรที่มีความสำคัญ คือ ประสิทธิภาพในการรับฟังข่าวสาร ได้แก่ การอ่าน การฟัง รวมทั้งความคิดที่มีเหตุผล และในขณะเดียวกันความสามารถในการพูด การเขียนก็มีส่วนช่วยเสริมบ้ำงในเรื่องของการสร้างความเข้าใจระหว่างเพื่อนบ้านด้วยตนเอง ให้เกิดความเชื่อมั่นในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น
- พื้นฐานในเรื่องอื่นๆ เกษตรกรที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ มีความพร้อมทางด้านจิตใจ หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากกว่า มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสนใจการจัดการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้หรือมากกว่า จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มากกว่าและรวดเร็วกว่าตามลำดับ

2.2) ปัจจัยเนื่องมาจากนวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ของเกษตรกรนั้น คุณลักษณะของนวัตกรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะของนวัตกรรมมีดังนี้ (Roger and Shoemaker, 1971 : 22-23)

- การมองเห็นว่ามีประโยชน์เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งเก่าๆ ที่มีอยู่ (relative advantage) หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมคิดว่านวัตกรรมที่รับใหม่เข้ามาแทนที่นั้น อยู่ในระดับที่ดีกว่าความคิดเก่า สิ่งเก่า การจะวัดว่าอะไรมีประโยชน์มากกว่าหรือดีกว่านั้นอาจวัดได้หลายทาง อาทิในแง่ของเศรษฐกิจ เช่น การทำกำไรให้มากกว่า ความเชื่อถือมีเกียรติในสังคม ความสะดวกสบาย ความพึงพอใจ การมองเห็นว่ามีประโยชน์นี้ ซึ่งในด้านของรูปธรรม (objective) ไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่สิ่งสำคัญกว่าก็คือ การที่ปัจเจกบุคคลผู้รับนวัตกรรมนั้นเห็นว่านวัตกรรมนี้มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อเขา และยังมีผู้เห็นคุณค่า ประโยชน์ของนวัตกรรมนั้นมากเพียงไร อัตราการยอมรับนวัตกรรมก็จะเพิ่มเร็วขึ้นเท่านั้น
- ความเข้ากันได้ (compatibility) หมายถึง นวัตกรรมนั้นจะต้องมีลักษณะที่เข้ากันได้หรือไปด้วยกันได้กับค่านิยม ประสพการณ์ที่ผ่านมาในอดีตและความต้องการของผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ สภาพกายภาพและชีวภาพอื่นๆ ในชุมชนและไม่ขัดกับความเชื่อบนบรรทัดฐานประเพณีและวัฒนธรรมในสังคม

- ความสลับซับซ้อน (complexity) หมายถึง ลักษณะที่นวัตกรรมนั้น มีความซับซ้อนยากต่อความเข้าใจและนำไปใช้ นวัตกรรมบางอย่างถ้ามีลักษณะที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สมาชิกในสังคมสามารถที่จะเข้าใจได้ทันที นวัตกรรมลักษณะนี้ก็ได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว ในทางตรงกันข้าม หากนวัตกรรมนั้นมีลักษณะเข้าใจยาก ซับซ้อน นวัตกรรมนั้นก็ต้องใช้ เวลานานกว่าจะเกิดการยอมรับ เพราะต้องใช้เวลารสร้างใจ และต้องพัฒนาทักษะความ ชำนาญมาก

- ความสามารถในการทดลองนำไปใช้ได้ (trialability) หมายถึง การที่ นวัตกรรมมีลักษณะที่สามารถถูกนำไปทดลองใช้ในปริมาณจำกัดเล็กๆ ได้ ซึ่งนวัตกรรมใดที่ สามารถแยกเป็นส่วนๆ เพื่อนำไปทดลองใช้ในปริมาณจำกัดได้ นวัตกรรมนั้นก็จะถูกยอมรับได้ อย่างรวดเร็วกว่านวัตกรรมที่ไม่สามารถแยกออกเป็นส่วนๆ ได้ ทั้งนี้เพราะผู้ทดลองเมื่อนำไป ทดลองใช้จะรู้สึกเสี่ยงภัยน้อยลง อันจะมีผลให้นวัตกรรมนั้นมีการยอมรับได้เร็วขึ้น เพราะมี โอกาสความเป็นไปได้ในการถูกนำไปทดลองเรียนรู้นั่นเอง

- ความสามารถในการสังเกตเห็นได้ (observability) หมายถึง การที่ นวัตกรรมนั้นมีผลออกมาในลักษณะที่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งถ้ามีลักษณะที่มองเห็นผลได้ง่ายมาก เท่าใด นวัตกรรมก็จะถูกยอมรับได้ง่ายขึ้นเท่านั้น ตัวอย่าง กรณีของยาทำลายหญ้าที่ใช้ฉีกลงบน พื้นดินก่อนที่หญ้าจะโผล่จากดิน อัตราการยอมรับนวัตกรรมนี้ในบรรดาเกษตรกรตอนล่างของภาค ตะวันตกของประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับที่ต่ำอย่างมากทั้งๆ ที่เป็นนวัตกรรมที่มีความ ได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบสูง ทั้งนี้เพราะเกษตรกรไม่สามารถมองเห็นผลของนวัตกรรมอย่างชัดเจน เพราะไม่มีหญ้าแห้ง หรือหญ้าเผาตายให้เห็น เป็นต้น

2.3) สิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งจะต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อรับใช้มวลชนในอันที่จะให้เกษตรกรโดยส่วนรวมมีการ เป็นอยู่ที่มีมาตรฐาน สร้างความไว้วางใจรวมทั้งการเป็นผู้ที่ยอมรับของเกษตรกร มีความสามารถในการถ่ายทอดข่าวสาร มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อในการติดต่อข่าวสาร มีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่นำไปเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นั้นๆ และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลเป้าหมายคือเกษตรกร

2.2 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

การผลิตทางการเกษตร ในอนาคตอันใกล้จำเป็นต้องเป็นการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ประการที่ 1 เมื่อคุณภาพชีวิตสูงขึ้น ความต้องการเรื่องสุขภาพของสินค้าขอมสูงขึ้น สินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเท่านั้นที่จะสามารถแข่งขันและจำหน่ายได้ราคาที่สูงกว่า ประการที่ 2 ปัญหาเรื่องสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary) ซึ่งรวมทั้งที่มีปัญหาจริง และใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าแทนการกีดกันโดยภาษีเมื่อมีการเปิดการค้าเสรี และประการที่ 3 การผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันยังก่อให้เกิดปัญหาตามมาตั้งแต่อันตรายต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเกิดมลภาวะในสิ่งแวดล้อม ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ไขตั้งแต่เริ่มขบวนการผลิต การผลิตเพื่อให้ได้สินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่ต้น เมื่อเริ่มหรือแม้กระทั่งก่อนปลูกพืช เมื่อขบวนการทุกขั้นตอนถูกต้องจึงสามารถคาดหมายผลผลิตที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานได้ หากขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งผิดพลาดโอกาสที่จะได้สินค้าเกษตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดก็จะน้อยลงหรือเป็นไปได้ จึงเป็นที่มาของแนวคิดในเรื่องการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (นลินี จาริกภากร, 2549 : 369)

ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) หมายถึง แนวทางในการทำเกษตรกรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูง มีความคุ้มค่าในด้านการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด มีความยั่งยืนทางการเกษตร และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (นลินี จาริกภากร, 2549 : 369) ดังนั้น ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ก็คือ แนวทางการปฏิบัติในการผลิตเงาะ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูง คุ้มค่าในด้านการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีข้อกำหนดในการปฏิบัติที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม การเก็บเกี่ยวและปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและการขนย้าย-ผลิตผล และการบันทึกข้อมูล

2.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับรองและคณะบุคคลผู้ปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับรองระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มีดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2547 : 1-2)

1) สำนักงานมาตรฐานสินค้าการเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) มีภารกิจเป็นหน่วยงานกลางเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารของประเทศ ตั้งแต่ไร่นาจนถึงผู้บริโภค รวมทั้งดำเนินบทบาทเป็นหน่วยงานรับรองหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรับรอง (Accreditation body) โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร/สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร กำกับดูแลและเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านอาหาร เฝ้าระวังปัญหาด้านเทคนิคมาตรฐานที่มีใช้ภายในและมาตรฐานระหว่างประเทศ

2) กรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและให้คำปรึกษา (advisory body) แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่มการผลิต รวมทั้งสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่างๆ ที่ต้องเข้าสู่ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง และประเมินความพร้อมเกษตรกรก่อนเสนอชื่อเข้ารับการตรวจรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

3) กรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานตรวจสอบรับรอง (certification body) โดยดำเนินการรับสมัครเกษตรกรที่ต้องการรับรอง จัดทำหลักสูตรและให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้การตรวจสอบรับรองการผลิตของเกษตรกร โดยกรมวิชาการเกษตรจะเป็นผู้ออกใบรับรองฟาร์ม เกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและปฏิบัติตามตามระบบการผลิตที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับสู่แหล่งผลิตได้ (traceability)

คณะบุคคลผู้ปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มีดังนี้ (กรมวิชาการเกษตร, 2550 : 3-5)

1) เกษตรกร

1.1) คุณสมบัติของเกษตรกร

- ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ในการดำเนินการผลิต หรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ในการดำเนินการผลิต ให้ดำเนินการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

- เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

- เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจกระบวนการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องของใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

- เห็นด้วยโดยไม่มีข้อขัดแย้งกับนโยบายคุณภาพ และวัตถุประสงค์คุณภาพที่ระบุในเอกสารระบบตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช ที่ขอการรับรอง

- ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช ที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด

1.2) หน้าที่ความรับผิดชอบของเกษตรกร

- เกษตรกรต้องปฏิบัติตามและหมั่นปรับปรุงฟาร์มและกระบวนการผลิตให้ครบถ้วนตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

- เกษตรกรต้องควบคุม ดูแล และเอาใจใส่ตรวจสอบฟาร์มและกระบวนการผลิตของตนเองให้อยู่ในตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

- กรณีมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในฟาร์ม เช่น การเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น เกษตรกรต้องให้ความสนใจงานในจุดนั้นเป็นพิเศษ หากไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปตามระบบ ให้นำหมายที่เกษตรกร หรือคณะผู้ตรวจรับรอง ไปให้คำปรึกษา หรือตรวจประเมินต่อไป

2) ที่ปรึกษาเกษตรกร

2.1) คุณสมบัติของที่ปรึกษาเกษตรกร

- เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร หรือนักวิชาการเกษตร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมการเกษตรให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในสถานที่ที่เป็นสถานที่ตั้งแปลงของเกษตรกรในระบบตามระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

- ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่ปรึกษาเกษตรกรที่จัดขึ้นโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

- มีความรู้และความเข้าใจในระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

2.2) หน้าที่ความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษา

- ให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เข้าใจระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช
- เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกรในระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อกำหนดในระบบระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช

3) คณะผู้ตรวจรับรอง

3.1) คุณสมบัติของผู้ตรวจรับรอง

- เป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือวิทยาศาสตร์ หรือมีประสบการณ์ในงานด้านการผลิตพืชในสาขานั้นๆ ไม่น้อยกว่า 3 ปี
- ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรผู้ตรวจรับรองของกรมวิชาการเกษตร และได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจรับรอง โดยกรมวิชาการเกษตร
- เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ตรวจรับรองที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมวิชาการเกษตร

3.2) หัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง

คุณสมบัติของหัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง

- เป็นบุคคลจากกรมวิชาการเกษตรหรือบุคคลอื่น ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ตรวจสอบรับรอง
- ต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรผู้ตรวจรับรองของกรมวิชาการเกษตร
- เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ตรวจสอบรับรองที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมวิชาการเกษตร
- เป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมวิชาการเกษตรให้เป็นหัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง

3.3) การจัดคณะผู้ตรวจรับรอง

คณะผู้ตรวจรับรองฟาร์มตามเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ตรวจรับรองที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมวิชาการเกษตร เป็นคณะที่ได้รับอนุมัติจากกรมวิชาการเกษตรให้ดำเนินการตรวจรับรอง ประกอบด้วย

- หัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง
- ผู้ตรวจรับรองไม่เกิน 3 คน
- อาจมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมด้วยก็ได้ใน

ฐานะที่ปรึกษา และผู้ช่วยการตรวจรับรองแต่จำนวนไม่เกิน 3 คน

3.4) การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในคณะผู้ตรวจรับรอง

- หัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้
  - เป็นผู้วางแผนการตรวจรับรองระบบระบบการจัดการคุณภาพ : การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับพืช
    - ประสาน แจ้งกำหนดการตรวจรับรองให้เกษตรกรทราบ
    - ทบทวนข้อมูลที่ได้รับจากเกษตรกร และที่ปรึกษาของเกษตรกร หรือจากการตรวจครั้งที่ผ่านมา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
    - กำหนดการจัดประชุมหารือคณะผู้ตรวจรับรองเพื่อกำหนดรูปแบบวิธีการตรวจ เกณฑ์การตัดสินใจในการตรวจรับรอง การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ระหว่างบุคลากรในคณะผู้ตรวจรับรอง
    - เป็นผู้ดำเนินการตรวจรับรอง และรับผิดชอบในการตัดสินใจผลการตรวจรับรอง
    - ตัดสินใจในการดำเนินการเก็บตัวอย่าง วัสดุ ผลิตภัณฑ์ เพื่อตรวจวิเคราะห์ในกรณีที่ไม่มั่นใจว่า เกษตรกรสามารถดำเนินการได้ตามข้อกำหนดการจัดการคุณภาพหรือไม่
    - เป็นผู้กล่าวสรุป และเป็นผู้ส่งมอบรายงานผลการตรวจเบื้องต้นให้กับเกษตรกร
    - เสนอรายงานการตรวจรับรองอย่างเป็นทางการต่อคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิตพืช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร
  - ผู้ตรวจรับรองมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้
    - ทบทวนรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาจากการตรวจรับรองครั้งที่ผ่านมา และจัดทำรายละเอียดในส่วนที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรอง
    - จัดเตรียมเอกสารในการตรวจรับรอง
    - ร่วมดำเนินการตรวจรับรอง ในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
    - ร่วมประชุมเสนอรายละเอียดข้อบกพร่องที่ตรวจพบ และข้อเสนอแนะพร้อมทั้งตอบข้อซักถามของเกษตรกร ก่อนสรุปผลการตรวจในแต่ละครั้ง

- จัดทำรายงานการตรวจรับรอง ในส่วนที่ได้รับมอบหมายจาก
หัวหน้าคณะ

- หน้าที่อื่นๆ ตามที่หัวหน้าคณะมอบหมาย

2.2.2 นโยบายคุณภาพเงาะ

กรมวิชาการเกษตร (2547 : 1) ได้กำหนดนโยบายคุณภาพของเงาะไว้ว่า “เราจะผลิตเงาะที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าและผู้บริโภค” และเพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพเงาะในฐานะ “เกษตรกร” การผลิตเงาะ ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP เงาะ” กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการดังนี้

- 1) บุคลากรทุกคนในสวนมีส่วนร่วมในระบบการจัดการคุณภาพ
- 2) ผลิตเงาะอย่างชัดเจนตรงตามความต้องการของลูกค้าและผู้บริโภคและได้มาตรฐาน
- 3) พัฒนาบุคลากร และผลิตผลอย่างต่อเนื่อง
- 4) ศึกษารักษาและทบทวนระบบพร้อมทั้งมีการปรับปรุงให้ทันสมัย

ในฐานะ “เกษตรกร” การผลิตเงาะ ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP เงาะ” ยืนยันการผลิตเงาะเพื่อให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตาม “ระเบียบปฏิบัติ GAP ระบบการผลิตเงาะระดับเกษตรกร” เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเงาะไทย ดังนี้

- 1) มีการจัดการสุขลักษณะ
- 2) มีการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
- 3) มีการจัดการปัจจัยการผลิต
- 4) มีการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต
- 5) มีการบันทึกและการควบคุมเอกสาร

2.2.3 วัตถุประสงค์คุณภาพเงาะ

กรมวิชาการเกษตร (2547 : 2) ในฐานะ “เกษตรกร” การผลิตเงาะ ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP เงาะ” ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดวัตถุประสงค์คุณภาพดังนี้

- 1) ผลิตเงาะที่มีขนสวยผิวสะอาดผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม
- 2) ผลิตเงาะที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
- 3) ผลิตเงาะที่ปลอดจากศัตรูพืช

2.2.4 หลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

กรมวิชาการเกษตร (2547 : 17-27) ได้ให้คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน เพื่อให้ผลผลิตปลอดภัยต่อผู้บริโภค ดังต่อไปนี้

1) การจัดการสุขลักษณะสวน

1.1) พื้นที่เพาะปลูก

- การจัดทำข้อมูลประจำแปลง โดยระบุชื่อเจ้าของสวน ผู้ดูแลแปลง ที่ตั้งแปลง แผนที่ภายในแปลง ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก ประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และรายละเอียดอื่นๆ ตามแบบบันทึกข้อมูลประจำแปลง

- กรณีที่สถานที่ผลิตอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ควรมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพดิน และการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตรายอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยดำเนินการตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ ทำการบันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

1.2) แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

- น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตและน้ำที่ใช้ล้างผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ควรเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเกษตร ต้องไม่ใช่ น้ำเสียที่ได้จากโรงงาน อุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้

- ควรมีการเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อการวิเคราะห์ ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ และบันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างน้ำลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน

- แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

1.3) การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร

- จัดเก็บสารเคมีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตในสถานที่ที่มีมิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้อยู่ใกล้ที่พักอาศัยและสถานที่ประกอบอาหาร ไม่อยู่ในบริเวณต้นน้ำหรือบริเวณที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันสารเคมีปนเปื้อนในแหล่งน้ำ
- สารเคมีแต่ละชนิดต้องจัดเก็บในภาชนะปิดมิดชิด สารเคมีที่เปิดใช้แล้วห้ามถ่ายออกจากภาชนะบรรจุเดิม ให้ปิดป้ายแสดงชัดเจน และแยกเก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่มีปะปนกันระหว่างปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโตพืช สารเคมีป้องกันกำจัดโรค สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช และอาหารเสริมต่าง ๆ
- โรงเก็บสารเคมีจะต้องมีเครื่องมือและวัสดุป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราช และอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น
- ต้องไม่มีสารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เก็บรักษาอยู่ในสถานที่เก็บสารเคมี หรือภายในสวน

1.4) การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม

- ห้ามใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามเอกสารสนับสนุนรายชื่อวัตถุอันตรายห้ามใช้ในการเกษตร และต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้
- อ่านฉลากคำแนะนำ เพื่อให้ทราบคุณสมบัติ และวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง
- ผู้ประกอบการและแรงงานที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรรู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์หัวฉีด รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยต้องตรวจสอบเครื่องพ่นสารให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานตลอดเวลา เพื่อป้องกันสารพิษเป็นเนื้อเยื่อและร่างกายของผู้พ่น ต้องสวมเสื้อผ้าอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ
- เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้ให้หมดในคราวเดียวไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น
- ปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้สนิทเมื่อเลิกใช้ และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี

- เมื่อใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชหมดแล้วให้ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีด้วยน้ำ 2-3 ครั้ง แล้วเทลงในถังพ่นสารเคมี ปรับปริมาณน้ำตามความเข้มข้นที่กำหนด ก่อนนำไปใช้พ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- ควรพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรง และขณะปฏิบัติงานผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา
- หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นจะต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง
- ต้องหยุดใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิด
- ให้ปฏิบัติตามแผนควบคุมการผลิตของเงาะ

1.5) ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้

- ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดและล้างสารเคมีออกหมดแล้ว ตามคำแนะนำในข้อ 1.4.6 ต้องไม่นำกลับมาใช้อีก และต้องทำให้ชำรุดเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้แล้วนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมี โดยเฉพาะหรือทำลายโดยการฝังดินห่างจากแหล่งน้ำ และให้มีความลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถคุ้ยขึ้นมาได้ห้ามเผาทำลาย
- กิ่งพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลง
- เศษพืช หรือกิ่งที่ตัดแต่งจากต้นและไม่มีโรคเข้าทำลาย สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดได้
- จำแนกและแยกประเภทของขยะให้ชัดเจน เช่น กระดาษ กล่อง-กระดาษ พลาสติก แก้ว น้ำมัน สารเคมี และเศษซากพืช เป็นต้น รวมทั้งควรมีถังขยะวางให้เป็นระเบียบ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน

2) การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

2.1) การจัดทำรายการและการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์

- มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร ควรเป็นที่ที่มีสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มีป้ายแสดงไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือ/อุปกรณ์การเกษตรทุกชิ้น ลงในแบบบันทึก

2.2) การตรวจสภาพ และการซ่อมบำรุง

- มีการตรวจสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ก่อนนำไปใช้งาน และต้องทำความสะอาดทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จแล้ว และก่อนนำไปเก็บในสถานที่เก็บ
- มีการตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ตามแผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจซ่อมทุกครั้ง ลงในแบบบันทึก
- เครื่องมือ อุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการบรรจุ และขนส่งผลิตภัณฑ์ ต้องมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนการใช้งาน และเมื่อใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดก่อนนำไปเก็บ
- กรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน ต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงอย่างสม่ำเสมอแล้วแต่กรณี หากตรวจพบว่ามีความคลาดเคลื่อน ต้องดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน

3) การจัดการปัจจัยการผลิต

3.1) การจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา การจัดทำรายการและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ใช้ในการปฏิบัติการผลิต พร้อมทั้ง จัดทำบัญชีรายการ ปริมาณ วัน เดือน ปี ที่จัดซื้อจัดหาลงในแบบบันทึก

3.2) การตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ปัจจัยการผลิตที่ไม่สามารถทำการตรวจสอบแหล่งที่มาได้ หรือไม่น่าเชื่อถือ ต้องส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงานหรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อตรวจวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างปัจจัยการผลิตลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน

4.) การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

4.1) การจัดการในกระบวนการผลิต จะมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละประเด็นตามความเหมาะสมในแต่ละพืช การปฏิบัติต้องดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในแต่ละพืช

- มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นคุณภาพ (quality attributes) ที่เกี่ยวข้องในเชิงการค้าเฉพาะเรื่องของพืชนั้น ๆ

- มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นความปลอดภัย (safety) ด้านสารเคมี (chemical) ด้านจุลินทรีย์ (microbial) และด้านกายภาพ (physical)

- มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นสุขอนามัยพืช (phytosanitary) ด้าน โรค แมลง และศัตรูพืช

4.2) การจัดการประเด็นทั่วไป มีข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวดังนี้

- ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละพืช เพื่อป้องกันการชอกช้ำของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว

- ต้องมีวัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในสวน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สิ่งปฏิภูล เศษดิน และสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน

- ภาชนะ ที่ใช้ในการบรรจุและการขนส่งผลิตผล ต้องแยกต่างหากจากภาชนะที่ใช้ในการขนย้าย หรือขนส่งสารเคมี หรือปุ๋ย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรและจุลินทรีย์ที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค และความเสียหายของผลิตผล

- กรณีที่ไม่สามารถแยกภาชนะบรรจุผลิตผล และภาชนะขนย้ายสารเคมีหรือปุ๋ยได้ ต้องทำความสะอาดจนแน่ใจว่าไม่มีการปนเปื้อนดังกล่าว

- ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้น เพื่อการขนถ่ายภายในสวนไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุ ต้องเหมาะสมมีรูปแบบภาชนะ มีวัสดุกรุภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียดสี

- การจัดวางผลิตผล ในบริเวณที่พักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในสวนต้องมีความเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละพืชเพื่อป้องกันคราบเปื้อนจากน้ำยางในผล หรือรอยแผลที่เกิดจากการชุดขีดหรือกระแทกกันระหว่างผล รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผลเนื่องจากความร้อนและแสงแดด

- การเคลื่อนย้ายผลิตผลภายในสวน ควรปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

4.3) การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้อยคุณภาพ

- มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค

- ต้องมีพื้นที่การจัดวางแยกผลิตผลที่ด้อยคุณภาพเป็นสัดส่วน

- มีแผนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ด้อยคุณภาพอย่างชัดเจน

4.4) การบ่งชี้และการสอบกลับ (traceability)

- มีการบันทึกการปฏิบัติงาน ตามแบบบันทึก

- มีการควบคุมเอกสาร

5) การบันทึกและการควบคุมเอกสาร

5.1) เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานสวน ได้แก่

- นโยบายคุณภาพของสวน
- วัตถุประสงค์คุณภาพของสวน
- ขอบเขตการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพ
- แผนควบคุมการผลิตเฉพาะพืช
- ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการทำงานสวน
- วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามระเบียบปฏิบัติ
- แบบบันทึกการทำงานสวน
- เอกสารสนับสนุน
- หลักฐานการฝึกอบรม การจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต (ถ้ามี)
- หลักฐานผลการตรวจวิเคราะห์ดิน น้ำ ปัจจัยการผลิต และสารตกค้าง

ในผลิตผลที่สวนได้มีการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพตามความจำเป็น

- เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ รวมถึงข้อสัญญาในการจัดซื้อผลผลิตกับคู่ค้า

- จัดทำรายการเอกสารและบันทึกที่อยู่ในครอบครองลงในแบบบันทึก

5.2) เอกสารหรือแบบบันทึก ต้องมีการจัดทำให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตในฤดูกาลนั้นๆ รวมทั้งต้องมีการบันทึกให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล

5.3) กรณีที่มีแปลงผลิตมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกบันทึกข้อมูลเป็นรายแปลง

6) การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร

6.1) ให้มีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้

6.2) เก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงาน และเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้เป็นอย่างดีอย่างน้อย 3 ปี ของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการ หรือคู่ค้าต้องการ เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

6.3) ในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารมาตรฐานระเบียบปฏิบัติ หรือระเบียบปฏิบัติ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการต้องบันทึกการแก้ไขลงในแบบบันทึกการควบคุมเอกสาร

7) การจัดการเพื่อให้ได้ผลเงาะที่มีขนสวย ผิวสะอาด ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม

7.1) เตรียมความพร้อมดินหลังการเก็บเกี่ยว

- การใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยว ทำการประเมินความพร้อมของดินเมื่อพบต้นเงาะมีใบแก่น้อย สีใบไม่สดใส ใบและกิ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการเข้าทำลายของศัตรูเงาะมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ใบทั้งต้นและจำนวนกิ่งทั้งต้น ตามลำดับ ใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร หว่านให้ทั่วทรงพุ่ม หรือพ่นด้วยปุ๋ยทางใบสูตรทางด่วน (คาร์โบไฮเดรตสำเร็จรูป อัตรา 20 มิลลิลิตร+ปุ๋ยเกล็ดทางใบสูตร 20-20-20 ที่มีธาตุรองและธาตุปริมาณน้อยร่วมด้วย อัตรา 60 กรัม+กรดฮิวมิก อัตรา 20 มิลลิลิตร ผสมรวมกันในน้ำ 20 ลิตร) จำนวน 1-2 ครั้ง ทุก 7 วัน จะกระตุ้นให้ต้นเงาะแตกใบอ่อนได้ 2-3 ชุดใบ

- การตัดแต่งกิ่ง โดยตัดแต่งกิ่งแขนง กิ่งที่เป็นโรค กิ่งที่ฉีกหักเสียหายทิ้งไป และตัดแต่งปลายพุ่มเพื่อลดรอยแผลจากการเก็บเกี่ยว หากพบมีกิ่งน้ำค้าง กิ่งกระโดง หรือกิ่งแขนงที่แตกออกมาใหม่ หลังการตัดแต่งกิ่งครั้งแรกและอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมต้องตัดแต่งอีกครั้งหนึ่ง

- การให้น้ำในช่วงเตรียมต้นเงาะให้พร้อมสำหรับการออกดอกนี้ หากเป็นช่วงฤดูฝนมักไม่จำเป็นต้องให้น้ำ แต่ถ้ามีฝนทิ้งช่วงนานเกิน 7 วัน ควรมีการให้น้ำในอัตรา 60 เปอร์เซ็นต์ ของอัตราการระเหยน้ำจากภาชนะน้ำชนิด A

- การป้องกันกำจัดศัตรูพืช
  - หนอนคืบกินใบ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน มีปีกสีน้ำตาลอ่อน ลำตัวมีขนสีเหลืองปกคลุม ออกไข่เป็นฟองเดี่ยว สีขาวนวล ตามใบอ่อนและยอดอ่อนของเงาะ หนอนที่ฟักจากไข่ใหม่ๆ มีสีเขียวอ่อน และมีแถบสีน้ำตาลข้างลำตัว กัดกินใบเงาะได้ทันทีที่ฟักเป็นตัว ระยะหนอน 14-17 วัน หนอนที่โตเต็มที่มีสีน้ำตาลอ่อน เขียวอ่อน และเหลืองปนน้ำตาล มีความยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร กัดกินทำลายใบเปสลาด เคลื่อนไหวได้รวดเร็ว ถ้าต้นเงาะได้รับความกระทบกระเทือน หนอนจะทิ้งตัวลงสู่พื้นดิน เมื่อพบการทำลายให้เขย่ากิ่งเงาะเพื่อให้หนอนทิ้งตัวลงสู่พื้นดินแล้วจับทำลายเสีย หรือทำการพ่นด้วยสารคาร์บาริล 85 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟอัตรา 60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

- แมลงก่อมทอง ตัวเต็มวัยเป็นตัววงวงขนาดกลาง ส่วนหัวสั้นทู่ยื่นตรงไม่ขมเข้าได้ดอก ระยะตัวเต็มวัยเพศผู้ 8 เดือน เพศเมีย 12 เดือน มีหลายสีซึ่งจะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม มักพบอยู่กันเป็นคู่ หรือรวมกันเป็นกลุ่มบนลำต้น กัดกินใบอ่อน และยอดอ่อน

ของเงาะ เมื่อพบการทำลายให้ใช้ผ้าพลาสติกปูรองใต้ต้นแล้วเขย่าต้นให้ตัวเต็มวัยหล่นลงบนพื้น เพื่อเก็บไปทำลายหรือพ่นด้วยสารคาร์บาริล 85 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟพ็อตรา 60 กรัม หรือสารคาร์โบ-ซัลแฟน 20 เปอร์เซ็นต์อีซีอตรา 30-45 มิลลิกรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

- โรคราแป้ง พบผงสีขาวคล้ายผงแป้งหรือผงฝุ่นเกาะบนหน้าใบและหลังใบแก่ พ่นด้วยกำมะถันผงอัตรา 50 กรัม หรือสารเบนโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟพ็อตรา 10 กรัม หรือสารไดโนแคปอัตรา 15-20 กรัม หรือสารไตรดีมอร์ฟ 75 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟ/วีสอีอตรา 5 มิลลิกรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

- โรคราสีชมพู เกิดที่กิ่งและลำต้น จะสังเกตพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราเจริญและแผ่ประสานกันเป็นวงหรือเป็นแผ่นคลุมผิวกิ่ง เส้นใยยึดแน่นกับกิ่งมองดูเป็นสีชมพู เมื่อตากเปลือกดูเนื้อไม้ได้เส้นใยจะพบเนื้อไม้เน่าเป็นสีน้ำตาล ถ้ามีอาการรุนแรงจะพบใบเหลืองร่วงและกิ่งแห้งตาย เมื่อพบกิ่งเป็นโรคเล็กน้อยตัดกิ่งที่เป็นโรคทิ้งและเผาทำลาย หากพบโรคระบาดรุนแรงพ่นด้วยสารคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ 85 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟพ็อตรา 50 กรัม หรือสารคาร์เบนดาซิม 60 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟพ็อตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นโดยเฉพาะบริเวณกิ่งใบทรงพุ่ม

7.2) การชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาการของช่อดอก และส่งเสริมการติดผล

- การชักนำให้ต้นเงาะออกดอก เมื่อต้นเงาะมีใบแก่และสมบูรณ์ทั้งต้น ปล่อยให้ต้นเงาะขาดน้ำและประเมินความเครียดของต้นเงาะ โดยสังเกตใบแก่ที่อยู่ปลายช่อดอกตั้งขึ้นพร้อมกับมีอาการใบห่อในเวลาเช้า และตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อสังเกตพบอาการเช่นนี้ก็จัดการให้น้ำต้นเงาะในปริมาณมากทันทีในอัตรา 30-35 มิลลิเมตร หรือประมาณ 1,000 ลิตรต่อต้น สำหรับต้นเงาะที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 6 เมตร เพียง 1 ครั้ง แล้วจึงหยุดเพื่อรอดูอาการภายใน 7-10 วัน หากตายอดมีการพัฒนา และสีของตายอดเปลี่ยนจากสีน้ำตาลดำเป็นสีน้ำตาลทอง ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งหนึ่งในอัตราเท่าเดิมเพื่อเร่งการพัฒนาการของตายอด ทำให้เกิดเป็นระยะไข่ได้เร็ว ถ้ามีลมพัดแรงในช่วงนี้ก็ควรเพิ่มปริมาณการให้น้ำขึ้นอีกเล็กน้อยเพื่อป้องกันมิให้ต้นเงาะขาดน้ำและใบร่วง เมื่อตายอดเริ่มพัฒนาเป็นตาดอกแล้วก็ให้น้ำตามปกติในอัตรา 75 เปอร์เซ็นต์ จนกระทั่งดอกบาน แต่ถ้าให้น้ำปริมาณมากในครั้งแรกแล้วตายอดมีการพัฒนาและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลปนเขียวหรือสีเขียวปนน้ำตาล แสดงว่าให้น้ำมากเกินไปสำหรับกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก จึงทำให้ตายอดพัฒนาเป็นตาใบแทน ต้องหยุดให้น้ำและปล่อยให้ต้นเงาะกระทบแล้งอีกครั้งหนึ่ง จนสังเกตพบว่าตายอดเปลี่ยนกลับมาเป็นสีน้ำตาลทอง ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้ง

หนึ่งในปริมาณครึ่งหนึ่งของการให้น้ำครั้งแรก และเมื่อตಾಯอดเริ่มพัฒนาเป็นตาดอกก็ให้น้ำตามปกติ

- การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

- เพลี้ยไฟ ตัวเต็มวัยสีเหลืองอ่อนจนถึงเหลืองเข้มหรือสีส้มอ่อน ลำตัวยาว 0.7-0.9 มิลลิเมตร วางไข่เป็นฟองเดี่ยวใต้เนื้อเยื่อพืช ระยะเวลาจากไข่เป็นตัวอ่อนระยะที่หนึ่งประมาณ 3-5 วัน ระยะตัวอ่อนระยะที่หนึ่งใช้เวลา 1-2 วัน จึงเปลี่ยนเป็นตัวอ่อนระยะที่สอง และใช้เวลา 3-5 วัน เปลี่ยนเป็นตัวอ่อนระยะที่สาม ซึ่งเป็นระยะก่อนเข้าดักแด้ เพลี้ยไฟจะใช้เวลาระยะดักแด้ประมาณ 1-2 วัน จึงเป็นตัวเต็มวัย (ใช้เวลาประมาณ 8-14 วัน จากระยะไข่ถึงตัวเต็มวัย) เพลี้ยไฟจะใช้ปากเขี่ยคุดน้ำเลี้ยงจากช่อดอก ทำให้ช่อดอกแห้ง ดอกแห้งและร่วง ระบาดมากในช่วงแล้งและในระยะเวลาที่เงาะออกดอก เมื่อพบเพลี้ยไฟ 2-3 ตัวต่อช่อดอก ควรพ่นด้วยสารฟิโพรบิล 5 เอสซี หรืออิมิดาโคลพริด 10 เปอร์เซ็นต์ หรือสารแลมปีดาไซฮาโลทริน 2.5 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเฉพาะช่อดอกพอเปียกจำนวน 1-2 ครั้ง ตั้งแต่ทางช่อดอกจนถึงติดผลอ่อน

- โรคช่อดอกแห้งเกิดจากเชื้อราคลาโดสปอเรียม (*Cladosporium sp.*) ทำลายช่อดอกระยะก่อนดอกบาน ทำให้ช่อดอกแห้งดำ มีเชื้อราสีเทาแกมเขียวเจริญปกคลุมดอก และเชื้อราโบโทรทิส (*Botrytis sp.*) ทำลายระยะดอกบาน มีเส้นใยสีขาวฟูเจริญปกคลุมดอกมักจะสังเกตเห็นชัดเจนในเวลาเช้าตรู่ที่มีน้ำค้างเกาะช่อดอก แต่เชือรานี้จะแห้งผ่อไปเอง เมื่อมีแสงแดดและอุณหภูมิสูงขึ้น เมื่อพบการระบาดพ่นด้วยสารไอโพรโดโคน 50 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟอัตรา 15-20 กรัม หรือสารเฮกซะโคนาโซล 50 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟ/เวเอสซีอัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

- โรคราแป้ง จะพบผงสีขาวคล้ายผงแป้งหรือผงฝุ่นเกาะบนช่อดอก ควรพ่นด้วยกำมะถันผงอัตรา 50 กรัม หรือสารเบนโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟอัตรา 10 กรัม หรือสารไดโนแคป อัตรา 15-20 กรัม หรือสารไตรดีมอร์ฟ 75 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟ/วีซีอัตรา 5 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน โดยเฉพาะช่วงก่อนดอกบานจนถึงติดผลอ่อน

- การช่วยผสมเกสรเงาะ จะมีต้นตัวผู้และต้นตัวเมียแยกกันคนละต้น ดังนั้นการจะทำให้เงาะติดผลได้ดี จึงต้องมีการจัดการช่วยผสมเกสรเพื่อให้ละอองเกสรมาตกบนปลายยอดเกสรตัวเมียให้ได้ในปริมาณและเวลาที่เหมาะสม และเพื่อช่วยให้กระบวนการผสมเกสรเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ วิธีการช่วยผสมเกสรอาจเลือกปฏิบัติได้ดังนี้

- นำช่อดอกตัวผู้ที่บ้านแล้วมาเกาะเกี่ยวไว้กับช่อดอกตัวเมียที่บ้านแล้วเช่นกัน และทิ้งไว้จนกว่าเงาะจะติดผลเพื่อให้ละอองเกสรตกลงบนปลายยอดเกสรตัวเมียหรือปล่อยให้แมลงและลมช่วยพาละอองเกสรไป วิธีนี้ช่วยทำให้เงาะติดผลได้ดี

- เก็บรวบรวมละอองเกสรจากดอกตัวผู้ที่บ้าน แล้วโดยวิธีเขย่าต้น-ตัวผู้เพื่อให้ดอกย่อยในช่อดอกที่บ้านแล้ว หล่นลงบนผ้าพลาสติกที่ปูรองอยู่โคนต้น แล้วนำดอกที่หล่นบนผ้าพลาสติกมาหีเอาเฉพาะเกสรตัวผู้ ตวงให้ได้ปริมาณ 0.5-1 ลิตร ผสมน้ำ 20 ลิตร แล้วพ่นให้ทั่วต้น เมื่อช่อดอกส่วนมากบนต้นบานได้ 50 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนดอกในช่อ จำนวน 1-2 ครั้ง ทุก 7 วัน จะช่วยทำให้เงาะติดผลได้ดี

- การเปลี่ยนเพศดอกเงาะโดยใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตพืชชนิดเอ็นเอเอ (NAA) 4.5 เปอร์เซ็นต์ดับลิ่ว/วิอัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นช่อดอกบนต้นตัวเมียบริเวณส่วนบนของทรงพุ่มประมาณ 4-5 จุดต่อต้น เมื่อช่อดอกส่วนมากบนต้นบานได้ 5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนดอกในช่อ จะช่วยทำให้ดอกตัวเมียที่ได้รับสารเคมีเปลี่ยนเป็นดอกตัวผู้และสามารถผลิตละอองเกสรสำหรับใช้ในกระบวนการผสมเกสรได้

7.3) การจัดการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของผล

- การตัดแต่งช่อผล ประเมินจำนวนผลต่อช่อเมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบาน ถ้าพบการติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อ ต้องตัดปลายช่อผลออก 1 ใน 3 ของความยาวช่อผล หรือให้มีจำนวนผลไม่เกิน 10 ผลต่อช่อ

- การใส่ปุ๋ย เมื่อตัดแต่งช่อผลเสร็จแล้ว ควรพ่นปุ๋ยทางใบสูตรทางด่วน (คาร์โบไฮเดรตสำเร็จรูป อัตรา 20 มิลลิลิตร+ปุ๋ยเกล็ดทางใบสูตร 20-20-20 ที่มีธาตุรองและธาตุปริมาณน้อยร่วมด้วย อัตรา 60 กรัม+กรดฮิวมิก อัตรา 20 มิลลิลิตร ผสมรวมกันในน้ำ 20 ลิตร) จำนวน 1-2 ครั้ง ทุก 7 วัน หรือใส่ปุ๋ยทางดินสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้น เท่ากับ 1 ใน 3 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร

การให้น้ำเมื่อผลเงาะอายุ 1-5 สัปดาห์หลังดอกบาน ทำการให้น้ำในอัตรา 80 เปอร์เซ็นต์ของอัตราการระเหย และเพิ่มเป็น 85 เปอร์เซ็นต์ของอัตราการระเหยน้ำจากถาดระเหยน้ำชนิด A เมื่อผลอายุ 6 สัปดาห์หลังดอกบานจนกระทั่งเก็บเกี่ยว ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยไม่เว้นช่วงของการให้น้ำนานเกินไป เพราะถ้าเว้นช่วงนานเกินไป และมีฝนตกลงมาก่อนการให้น้ำครั้งต่อไป ก็จะทำให้เปลือกเงาะพันธุ์โรงเรียนปริแตกได้

8) การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตเงาะที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

8.1) ใช้สารเคมี ชนิด อัตรา และเวลาตามรายละเอียดในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตเงาะ

8.2) ต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย และมีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ

8.3) ต้องไม่ใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ (รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535)) และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตเงาะ

9) การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลเงาะที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช

9.1) ทำการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผล โดยทำการสำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยแป้ง หนอนเจาะขั้วเงาะ แมลงวันผลไม้ และโรคราแป้ง ทำการสำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยแป้ง หนอนเจาะขั้วเงาะ และโรคราแป้งทุก 7-10 วัน ตั้งแต่เริ่มติดผล จนถึง 2 สัปดาห์ก่อนเก็บเกี่ยว และสำรวจแมลงวันผลไม้ทุก 7 วัน ช่วงผลเปลี่ยนสีใกล้เก็บเกี่ยว เพื่อประเมินจำนวน และความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ดังนี้

- เพลี้ยแป้ง ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบตัวเต็มวัย มากกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัวต่อช่อผล

- หนอนเจาะขั้วเงาะ ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบไข่มากกว่า 1 ฟองต่อผล

- แมลงวันผลไม้ ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบรอยเจาะของแมลงวันผลไม้บนผลเงาะหรือปริมาณแมลงวันผลไม้ในกับดักเมทิลยูจินอลเพิ่มขึ้นกว่าการตรวจนับครั้งที่ผ่านมา

- โรคราแป้ง ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบผลเป็นโรคราแป้ง

9.2) ป้องกันกำจัดศัตรูเงาะในระยะการพัฒนาการของผล เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจแล้ว จึงตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล โดยมีวิธีการป้องกันกำจัดที่แตกต่างกันดังนี้

- เพลี้ยแป้ง ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากผลเงาะ บริเวณขั้วผลและโคนขนเงาะ ทำให้ผลอ่อนร่วง และผลแก่สกรปรกเนื่องจากราดำและสิ่งขับถ่ายของเพลี้ยแป้ง ถ้าพบการระบาดไม่มากนักและอยู่เป็นกลุ่มตามส่วนต่างๆ ของต้นเงาะ ควรตัดกิ่งและเผาทำลาย ถ้าระบาดรุนแรงพ่นด้วยสารคาร์บาริล 85 เปอร์เซ็นต์ดับชีวพิอตรา 45 กรัม หรือสารคลอร์ไพริฟอส/ไซเพอร์เมทริน 50/5 เปอร์เซ็นต์อีซี อัตรา 30 มิลลิลิตร หรือสารอิมิดาโคลพริด 10 เปอร์เซ็นต์เอสแอล อัตรา 10 มิลลิลิตร หรือสารคาร์โบซัลเฟน 20 เปอร์เซ็นต์อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตร ต่อ น้ำ 20 ลิตร และใช้เศษผ้าชุบน้ำมันเครื่องผูกรอบโคนต้นเพื่อป้องกันมดและเพลี้ยแป้งชนิดที่อาศัยอยู่ในดินไต่ขึ้นมาบนต้น

- หนอนเจาะข้าวเจาะ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนสีน้ำตาลดำ ปลายปีกสีเหลืองยาวประมาณ 4-7 มิลลิเมตร ตัวหนอนสีขาว หัวสีน้ำตาลอ่อน ขนาด 8-12 มิลลิเมตร เมื่อตัวอ่อนฟักออกจากไข่จะเจาะเข้าไปในผลเงาะบริเวณขั้วผลหรือต่ำกว่าขั้วลงมาเล็กน้อย เมื่อพบการระบาด เก็บผลเงาะที่ถูกทำลายและร่วงหล่นนำไปฝังดินหรือเผาเพื่อป้องกันการระบาดในฤดูถัดไป และพ่นด้วยสารคาร์บาริล 85 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟฟิอตรา 60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก 7 วัน เมื่อผลเริ่มเปลี่ยนสีและหยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 10 วัน

- แมลงวันผลไม้ รักษาความสะอาดบริเวณแปลงปลูกและเก็บผลที่ร่วงหล่นโคนต้นนำไปเผาหรือฝังดิน ตำรวจปริมาณและป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ โดยใช้สารล่อเมทิลยูจินอลผสมสารมาลาไทออน 83 เปอร์เซ็นต์อีซีอตราส่วน 2 : 1 โดยปริมาตร เพื่อล่อแมลงวันผลไม้ตัวผู้ หรือใช้เหยื่อโปรตีน ยีสต์โปรตีนไฮโดรไลเซท อตรา 200 มิลลิลิตร ผสมสารมาลาไทออน 83 เปอร์เซ็นต์อีซี อตรา 70 มิลลิลิตรต่อน้ำ 5 ลิตร พ่นเป็นจุดได้ใบในทรงพุ่มต้นละประมาณ 2-3 จุด ทุก ๆ ระยะ 10-15 เมตรในสวน และ/หรือพ่นบนพืชอาศัยของแมลงวันผลไม้รอบ ๆ สวนเงาะ เพื่อล่อแมลงวันผลไม้ทั้งตัวผู้และตัวเมีย และเก็บผลที่ถูกทำลายเผา หรือฝังดิน

- โรคราแป้ง เมื่อผลเงาะเป็นโรคจะสังเกตเห็นผงสีขาวละเอียดติดอยู่ตามซอกขน ความรุนแรงของโรคทำให้ผลเงาะมีขนเกรียนหรือกุดสั้น เมื่อพบการระบาดควรพ่นด้วยกำมะถันผงอตรา 50 กรัมหรือสารเบนโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟฟิ หรือสารไดโนแคป อตรา 15-20 กรัม หรือสารไตรดีมอร์ฟ 75 เปอร์เซ็นต์ดับลิฟฟิ/อีซี อตรา 5 มิลลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน และหยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน

9.3) ตรวจสอบผลการป้องกันกำจัด ผลผลิตเงาะต้องไม่เสียหาย หรือเสียหายน้อยมากจากการเข้าทำลายของศัตรูเงาะ และต้องไม่พบศัตรูเงาะที่มีชีวิตอยู่บนผล หรือช่อผลเงาะหลังจากเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก

10) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน

10.1) วิธีการเก็บเกี่ยว

- เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง โดยใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดช่อผลจากต้น เมื่อสีผิวผลเงาะพันธุ์โรงเรียนและพันธุ์สีทอง เปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลืองเข้มแดง ขนสีเขียว และสีผิวของเงาะพันธุ์สีชมพูเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองขนสีชมพู

- รวบรวมช่อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือข่งที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุยที่สะอาด เพื่อป้องกันมิให้ผลกระทบก้ำ และขนหัก จากนั้นขนย้ายไปยังโรงเรือนภายในสวนหรือในที่ร่ม

10.2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- ขนย้ายผลิตผลเงาะ จากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนภายในสวนหรือในที่ร่มด้วยความระมัดระวังทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ
- ตัดแต่งให้เหลือเป็นผลเดี่ยว โดยจะตัดขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร ในกรณีจำหน่ายเป็นผลเดี่ยวแล้วบรรจุลงตะกร้าพลาสติก โดยยอมให้มีผลขนาดเล็กหรือใหญ่เกินขนาดผลเฉลี่ยในตะกร้าบรรจุปนได้ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนัก หรือของจำนวนผลในตะกร้าบรรจุ
- ตัดก้านขั้วผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร โดยเงาะแต่ละช่อควรมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล นำมามัดรวมกันน้ำหนัก 1 กิโลกรัม ในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ จะยอมให้มีผลขนาดเล็กหรือใหญ่เกินขนาดผลเฉลี่ยในช่อนั้นปนได้ไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผลในช่อหรือของน้ำหนักต่อช่อ
- คัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว หรือมีรอยตำหนิจากโรคและแมลงต้องแยกไว้ และนำไปใช้ประโยชน์ตามคำแนะนำหรือแผนที่กำหนดไว้

11) การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า โดยบรรจุผลิตผลเงาะในพาหนะที่ใช้ขนส่งด้วยความระมัดระวัง แล้วขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

12) การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ

12.1) ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด

- ตรวจสอบและสังเกตช่อผลเงาะที่เก็บเกี่ยว และตัดแต่งผลหรือช่อผลแล้ว พบว่ายังคงมีผลที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่กว่าขนาดผลเฉลี่ยภายในช่อ ต้องตัดผลนั้นออกหรือพบว่าช่อผลในภาชนะบรรจุมีขนาดไม่สม่ำเสมอ ให้คัดช่อผลที่มีขนาดไม่สม่ำเสมอออก กรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ หรือพบว่าผลในภาชนะบรรจุมีขนาดไม่สม่ำเสมอ ให้คัดผลที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่กว่าขนาดผลเฉลี่ยในภาชนะบรรจุออก
- บรรจุผลหรือช่อผลที่ผ่านการตรวจสอบการคละปนแล้วในภาชนะบรรจุ หรือเรียงภาชนะบรรจุที่ผ่านการตรวจสอบการคละปนแล้วให้เป็นระเบียบบนแท่นรองรับสินค้า หรือบนวัสดุสะอาดสำหรับปูรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

12.2) ตรวจสอบการคละปน และคัดแยกผลิตผลเงาะที่มีศัตรูเข้าทำลาย โดยตรวจสอบและตัดผลเงาะที่มีศัตรูทำลายทิ้งไป หรือคัดแยกช่อผลเงาะที่มีศัตรูเข้าทำลายแยกไว้ต่างหาก แล้วนำไปจัดการตามคำแนะนำ หรือใช้ประโยชน์ตามแผนที่กำหนดไว้

2.2.5 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

กรมวิชาการเกษตร (2547 : 14-15) ได้กำหนดข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ดังต่อไปนี้ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
1. แหล่งน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> • น้ำที่ใช้ ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อน 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ปลูก	<ul style="list-style-type: none"> • ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดินกรณีมีข้อสงสัย
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> • หากมีการใช้ ให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ • ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ • ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจพินิจผิวผลและช่อผล • ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร • ตรวจพินิจผลการคัดแยก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
4. ปราศจากศัตรูพืช	<ul style="list-style-type: none"> • สำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยแป้ง ถ้าพบมากกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัวต่อช่อผล พบไข่ของหนอนเจาะข้าวเงาะมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ฟองต่อผล พบผลเป็นโรคราแป้ง จะต้องป้องกันกำจัด • ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีเพลี้ยแป้ง หนอนเจาะข้าวเงาะ แมลงวันผลไม้ ราแป้ง ราดำ มดดำ และศัตรูอื่น ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก • สำรวจการเข้าทำลายของแมลงวันผลไม้ ถ้าพบรอยเจาะของแมลงวันผลไม้บนผลเงาะหรือปริมาณแมลงวันผลไม้ในก้นดักแมทิลยูจินอล เพิ่มขึ้นกว่าการตรวจนับในครั้งที่ผ่านมา 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบทึกข้อมูลการประเมินจำนวนผลต่อช่อ การตัดแต่งช่อผล ฟ่นปุ๋ยทางใบ และใส่ปุ๋ยทางดิน • ตรวจพินิจช่อผล
5. การผลิตให้ได้ผลิตผลเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินจำนวนผลต่อช่อ เมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบาน ถ้าพบต้นเงาะติดผล มากกว่า 10 ผลต่อช่อ ตัดแต่งช่อผลฟ่นปุ๋ยทางใบและให้ปุ๋ยทางดินตามคำแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจพินิจอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยว • ตรวจสอบทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการคัดบรรจุ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
6. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	<ul style="list-style-type: none"> • เก็บเกี่ยวพันธุ์เงาะโรงเรียนและเงาะพันธุ์สีทอง เมื่อมีสีผิวเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลืองเต็มแดง จนสีเขียวและเก็บเกี่ยวพันธุ์สีชมพู เมื่อสีผิวผลเปลี่ยนเป็นสีเหลือง จนมีสีชมพู • อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยวจะต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผล และปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อการบริโภค • ตัดขั้วผลให้ก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร ในกรณีจำหน่ายเป็นผลเดี่ยว หรือตัดก้านช่อผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร เงาะแต่ละช่อควรมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล ในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุดิบตรายทางการเกษตร • ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบตรายทางการเกษตรและสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิต
7. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลในแปลง	<ul style="list-style-type: none"> • สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค • อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค • ต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ภาชนะบรรจุ ชั้นตอน และวิธีการขนย้ายผลิตผล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
8. การบันทึกข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> • ต้องมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร • ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูพืช • ต้องมีการบันทึกข้อมูลการตัดแต่งช่อผลและการเก็บเกี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูล

เมื่อเกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นแล้ว กรมวิชาการเกษตรก็จะทำการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชของเกษตรกร ซึ่งถ้าทำการตรวจประเมินแล้วผ่านเกณฑ์ที่กำหนด กรมวิชาการเกษตรก็จะออกใบรับรองแหล่งผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพพืช “การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม” ภายใต้สัญลักษณ์ “Q” ให้แก่เกษตรกร แต่ถ้าทำการตรวจประเมินแล้วไม่ผ่าน ก็จะทำให้คำแนะนำเพื่อให้เกษตรกรได้ทำการปรับปรุงแก้ไขและจะทำการตรวจประเมินใหม่ครั้งต่อไป

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม และเอกสารที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงที่นำมาศึกษามีดังนี้

2.3.1 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล

1) เพศ วัยลี โสพิณ และ กฤษฎา นิคมรัตน์ (2542 : 271-274) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรครากเน่า-โคนเน่าของทุเรียนในภาคใต้ พบว่า เพศมีผลต่อการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรครากเน่า-โคนเน่าของทุเรียน โดยเกษตรกรเพศชายมีการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มามากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศสุดา เกตุมณี (2539 : 84) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทดลองทำนาหว่านน้ำตมโดยการลดการไถพรวนของเกษตรกร อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทดลองทำนาหว่านน้ำตมโดยการลดการไถพรวนของเกษตรกร ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ (2545 : 69) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการใช้หญ้าแฝกของเกษตรกร

2) อายุ บุญเลิศ ศรีน้อย (2542 : 135) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรที่มีอายุมากจะมีการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงโคมาก ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ สุวนิตย์ ธีระพันธ์ (2548 : 61) ที่ทำการศึกษารื่องการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 45) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า อายุไม่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร

3) ระดับการศึกษา บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ (2545 : 69) ซึ่งทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการใช้หญ้าแฝกของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด พ้าพอง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอรี่ของเกษตรกรตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอรี่ ส่วน จรัล ดาวสวย (2544 : 103) ทำการศึกษารื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

4) ประสพการณ์การผลิต ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้อยู่อาศัยที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า ประสพการณ์การปลูกสับปะรดไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้อยู่อาศัยที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมคิด พ้าพอง (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอรี่ของเกษตรกรตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประสพการณ์ในการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอรี่ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอรี่ ส่วน นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องการยอมรับของเกษตรกรที่มีการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ประสพการณ์ของเกษตรกรที่แตกต่างกันทำให้การยอมรับของเกษตรกรที่มีปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน

5) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 54) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ (2545 : 72) ที่ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการใช้หญ้าแฝกของเกษตรกร ส่วนสุนิตย์ ธีระพันธ์ (2548 : 66) ศึกษาเรื่องการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเกษตรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร

6) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ชูเกียรติ ประดิษฐ์ศิลป์กุล (2540 : 123) ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบ้านค้อ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงของเกษตรกร ซึ่งแตกต่างจาก จรัส ดาวสวย (2544 : 104) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

7) การมีตำแหน่งทางสังคม จันทวรรณ ชมวัน (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ซึ่งแตกต่างจาก เสนาะ สีแดง (2540 : 52) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโคขาวลำพูนของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน พบว่า การมีตำแหน่งทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโคขาวลำพูนของเกษตรกร

2.3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

1) แรงงานในครัวเรือน นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการยอมรับของเกษตรกรที่มีการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า แรงงานในครัวเรือนที่แตกต่างกันทำให้การยอมรับของเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา ทুমมณี (2544 : 98) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกของเกษตรกรกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า แรงงานในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก แตกต่างจากการศึกษาของ บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ (2545 : 74) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า แรงงานในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการใช้หญ้าแฝกของเกษตรกร

2) รายได้ของครัวเรือน เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 48) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ จรัล ดาวสวย (2544 : 103) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ส่วนประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า รายได้ในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสม

3) พื้นที่ปลูก พิมพ์พิศ ทีฆะเนตร (2539 : 67) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกร อำเภอมะกอก จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ขนาดพื้นที่เพาะปลูกหน่อไม้ฝรั่งมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ซึ่งศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า พื้นที่ปลูกสับปะรดมีความสัมพันธ์กับยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสม แต่แตกต่างจาก นริศรา ทูมมณี (2544 : 98) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช่เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกของเกษตรกรกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า พื้นที่ที่ใช้ในการผลิตมะม่วงไม่มีความสัมพันธ์กับการใช่เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก

4) การกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อทางการเกษตร เกษม อุปราสิทธิ์ (2537 : 102) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้สินเชื่อของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรส และ เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 49) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า แหล่งสินเชื่อทางการเกษตรมีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร

5) ราคาผลผลิต ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า ราคาขายสับปะรดไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช่เกษตรกรที่เหมาะสม แต่แตกต่างจากการศึกษาของ สิ้นพันธุ์ พินิจ และบำเพ็ญ เขียวหวาน (2542 : 53) ซึ่งศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทาง

การเกษตรภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ราคาผลผลิตเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในระดับต่ำ

2.3.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกับ จรัส ดาวสวย (2544 : 104) ที่ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร และ เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 52) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร

2) การฝึกอบรม อัญชลี กุณพงษ์ (2548 : 61) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ซึ่งสอดคล้องกับ บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ (2545 : 81) ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้น้ำแผลในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การเข้าอบรมการปลูกหญ้าแผลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการใช้น้ำแผลของเกษตรกร ส่วนเอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545 : 53) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า การฝึกอบรมไม่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร

3) การไปศึกษาดูงาน วิมเนส ศิลปะวัฒนานันท์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกไม้ผลเขตร้อนของเกษตรกรในเขตส่งเสริมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหม่อนเงาะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การไปเยี่ยมชมแปลงสาธิตของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหม่อนเงาะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกไม้ผลเขตร้อนของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ ทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์เจริญ (2546 : 68) ซึ่งศึกษาเรื่องการยอมรับการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพการศึกษาดูงานการเกษตรผสมผสานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับการทำเกษตรแบบผสมผสาน

2.4 กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดตัวแปรอิสระได้ 3 กลุ่มคือ (1) ปัจจัยด้านพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปลูกเงาะ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และการมีตำแหน่งทางสังคม (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน พื้นที่ปลูกเงาะ การกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อทางการเกษตร และราคาผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (3) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร การไปศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ซึ่งทั้ง 3 กลุ่ม น่าจะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

5. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดจากแนวความคิดเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล (ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ การปลูกเงาะ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และการมีตำแหน่งทางสังคม) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน พื้นที่ปลูกเงาะ การกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อทางการเกษตร และราคาผลผลิตเงาะระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การไปศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัย ได้แก่ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีเกษตรกรผู้ผลิตเงาะและเป็นบุคคลตามทะเบียนรายชื่อที่เข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรตามทะเบียนรายชื่อที่เข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปีพ.ศ. 2547-2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 252 คน ทำการคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane' (Yamane, 1973 : 727-728 อ้างถึงใน ชวิศา เหล่าธรรมยิ่งยง หนูคง, 2549 : 199) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามตำบลต่างๆ ของทุกตำบลในอำเภอบ้านนาสาร โดยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่คืน (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลคลองปราบ	8	5
2. ตำบลทุ่งเตา	35	22
3. ตำบลทุ่งเตาใหม่	31	19
4. ตำบลน้ำพู	23	14
5. ตำบลควนสุบรรณ	67	41
6. ตำบลเพิ่มพูนทรัพย์	25	15
7. ตำบลควนศรี	11	7
8. ตำบลลำพูน	29	18
9. ตำบลพรุพี	18	11
10. ตำบลท่าชี	5	3
รวม	252	155

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างประกอบการสัมภาษณ์ ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม – 25 เมษายน พ.ศ. 2551

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (questionnaires) ที่ผู้ทำการศึกษารวบรวมขึ้นจากการแนะนำและตรวจสอบจากประธานกรรมการที่ปรึกษา และทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ผู้ทำการศึกษาได้ค้นคว้า ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (close-ended questionnaires) คำถามปลายเปิด (open-ended questionnaires) และคำถามกึ่งปิดกึ่งเปิด (semi-questionnaires) โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบไปด้วย

- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล และด้านเศรษฐกิจ ของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลความรู้เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาของเกษตรกร
- ตอนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาของเกษตรกร (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก ก)

3.4 การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรึกษาต่อประธานกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) จนมีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับเกษตรกรตามทะเบียนรายชื่อที่เข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ตามระเบียบทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548 : 265-322) ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม และการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าพิสัย (range)

3.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับเงา โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)

3.6.3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงา โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (chi-square test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.6.4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงา

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

3.7.1 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าพิสัย (range)

3.7.2 สถิติวิเคราะห์ (analytical statistics) ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (chi-square test) โดยกำหนดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการศึกษาดังนี้

4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ผลการศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร มีดังนี้

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

เพศ : การศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 155 ราย ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายประมาณร้อยละ 75 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 25

อายุ : เกษตรกรที่ช่วงอายุระหว่าง 47-62 ปี มีร้อยละ 49 อายุน้อยกว่า 47 ปี ร้อยละ 29 และอายุมากกว่า 62 ปี มีร้อยละ 22

เกษตรกรกลุ่มนี้มีอายุเฉลี่ย 53 ปี ผู้ที่อายุน้อยกว่าอายุเฉลี่ยมีร้อยละ 52 และที่อายุมากกว่าอายุเฉลี่ยมีร้อยละ 48 เกษตรกรอายุน้อยที่สุด 31 ปี และมากที่สุด 78 ปี

จบระดับการศึกษา : เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า จบชั้นประถมศึกษาตอนต้นร้อยละ 37 และประถมศึกษาตอนปลายร้อยละ 19 จบระดับมัธยมศึกษาซึ่ง จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญร้อยละ 12 และมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ป.วช.) ร้อยละ 8 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 5 จบระดับอนุปริญญา/ป.วส. ร้อยละ 4 จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12 และไม่เกินร้อยละ 2 ที่ไม่ได้รับการศึกษาและจบระดับปริญญาโท

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน : เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 5 คน มีร้อยละ 74 มีสมาชิกระหว่าง 5-7 คน ร้อยละ 25 และเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 ที่มีสมาชิกมากกว่า 7 คน

เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ผู้ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 74 และที่มีสมาชิกมากกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 26 เกษตรกรมีสมาชิกน้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 11 คน

ประสบการณ์ปลูกเงาะ : เกษตรกรที่มีประสบการณ์ปลูกเงาะน้อยกว่า 24 ปี มีร้อยละ 68 ที่ประสบการณ์ปลูกระหว่าง 24-42 ปี มีร้อยละ 27 และเพียงร้อยละ 5 ที่มีประสบการณ์ปลูกมากกว่า 42 ปี

เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกเงาะมาแล้วโดยเฉลี่ย 20 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 55 และมากกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 45 เกษตรกรมีประสบการณ์น้อยที่สุด 5 ปี และมากที่สุด 60 ปี (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

(n=155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	116	74.84
หญิง	39	25.16
อายุ		
น้อยกว่า 47 ปี	45	29.03
47 - 62 ปี	76	49.03
มากกว่า 62 ปี	34	21.94
$\bar{X} = 53.37$ ปี S.D. = 11.16 ปี พิสัย = 31-78 ปี		
จบระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	3	1.94
ประถมศึกษาตอนต้น	57	36.77
ประถมศึกษาตอนปลาย	29	18.71
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.16
มัธยมศึกษาตอนปลาย	18	11.61
ป.วช.	13	8.39
อนุปริญญา/ป.วส.	6	3.87
ปริญญาตรี	19	12.26
ปริญญาโท	2	1.29

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
น้อยกว่า 5 คน	115	74.19
5 – 7 คน	39	25.16
มากกว่า 7 คน	1	0.65
$\bar{X} = 3.68$ คน S.D. = 1.47 คน พิสัย = 1-11 คน		
ประสบการณ์การปลูกเงาะ		
น้อยกว่า 24 ปี	105	67.74
24 – 42 ปี	42	27.10
มากกว่า 42 ปี	8	5.16
$\bar{X} = 20.04$ ปี S.D. = 12.27 ปี พิสัย = 5-60 ปี		

4.1.2 ข้อมูลด้านสังคม

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร : เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรมีร้อยละ 85 ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ลูกศิษย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรตามลำดับ และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มมีร้อยละ 15

การมีตำแหน่งทางสังคม : เกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมมีร้อยละ 74 และที่มีตำแหน่งทางสังคมมีร้อยละ 26 ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมอдинอาสา กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกองทุนหมู่บ้าน และเป็นประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านสังคม

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มทางการเกษตร		
เป็น	132	85.16
ไม่เป็น	23	14.84
กรณี "เป็น" สมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ได้แก่ *		
กองทุนหมู่บ้าน	96	72.73
ลูกค้า ธ.ก.ส.	88	66.67
กลุ่มเกษตรกร	63	47.73
กลุ่มออมทรัพย์	28	21.21
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	18	13.64
สหกรณ์การเกษตร	16	12.12
ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มี	114	73.55
มี	41	26.45
กรณี "มี" ตำแหน่งทางสังคม ได้แก่		
กรรมการหมู่บ้าน	17	41.46
ผู้ใหญ่บ้าน	5	12.19
อาสาสมัครสาธารณสุข	4	9.76
หมอดินอาสา	3	7.32
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	3	7.32
กำนัน	2	4.88
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	4.88
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	2	4.88
ประธานกองทุนหมู่บ้าน	2	4.88
ประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร		
ประจำตำบล	1	2.43

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร มีดังนี้

4.2.1 อาชีพ รายได้ และการกู้ยืมเงิน

อาชีพหลัก : อาชีพหลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรมมีร้อยละ 89 ได้แก่ ทำสวนยางพารา ทำสวนเงาะ ทำสวนปาล์ม น้ำมัน ทำสวนทุเรียน ที่เหลือไม่เกินร้อยละ 10 ได้แก่ อาชีพรับราชการ ค้าขาย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้าง ตามลำดับ

อาชีพรอง : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพรองร้อยละ 93 ได้แก่ อาชีพ-เกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง ตามลำดับ และที่เหลือร้อยละ 7 ไม่ประกอบอาชีพรอง

รายได้จากอาชีพหลัก : รายได้จากอาชีพหลักของเกษตรกรที่น้อยกว่า 160,001 บาท ต่อปี มีร้อยละ 32 ที่มีรายได้ระหว่าง 160,001-290,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 51 ที่มีรายได้ระหว่าง 290,001-420,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 14 รายได้ระหว่าง 420,001-550,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 2 และเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 ที่มีรายได้มากกว่า 550,000 บาทต่อปี

เกษตรกรมีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 212,677 บาทต่อปี ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า รายได้เฉลี่ยมีร้อยละ 63 และมากกว่ารายได้เฉลี่ยมีร้อยละ 37 เกษตรกรมีรายได้น้อยที่สุด 30,000 บาทต่อปี และมากที่สุด 1,200,000 บาทต่อปี

รายได้จากอาชีพรอง : รายได้จากอาชีพรองของเกษตรกรที่น้อยกว่า 55,001 บาท ต่อปี มีร้อยละ 56 ที่มีรายได้ระหว่าง 55,001-104,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 29 ที่มีรายได้ระหว่าง 104,001-153,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 8 รายได้ระหว่าง 153,001-202,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 4 และเพียงร้อยละ 3 ที่มีรายได้มากกว่า 202,000 บาทต่อปี

เกษตรกรมีรายได้จากอาชีพรองเฉลี่ย 68,338 บาทต่อปี ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า รายได้เฉลี่ยมีร้อยละ 62 และมากกว่ารายได้เฉลี่ยมีร้อยละ 38 เกษตรกรมีรายได้น้อยที่สุด 6,000 บาท ต่อปี และมากที่สุด 250,000 บาทต่อปี

รายได้รวมของครัวเรือน : รายได้รวมของครัวเรือนเป็นรายได้ที่มาจากอาชีพหลัก และอาชีพรองที่น้อยกว่า 170,001 บาทต่อปี มีร้อยละ 24 รายได้ระหว่าง 170,001-310,000 บาท ต่อปี มีร้อยละ 44 ที่มีรายได้ระหว่าง 310,001-450,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 21 ที่มีรายได้ระหว่าง 450,001-590,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 8 และเพียงส่วนน้อยร้อยละ 3 ที่มีรายได้มากกว่า 590,000 บาทต่อปี

เกษตรกรมีรายได้รวมโดยเฉลี่ย 276,703 บาทต่อปี ผู้ที่มีรายได้รวมน้อยกว่า รายได้รวมเฉลี่ยมีร้อยละ 62 และมากกว่ารายได้รวมเฉลี่ยมีร้อยละ 38 เกษตรกรมีรายได้รวมน้อย ที่สุด 30,000 บาทต่อปี และมากที่สุด 1,270,000 บาทต่อปี

การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินเชื่อทางการเกษตร : เกษตรกรมีการกู้ยืมเงินร้อยละ 58 ซึ่งส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน ญาติ/พี่น้อง ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร เพื่อน และธนาคารออมสิน ตามลำดับ และที่ไม่กู้ยืมเงินมีร้อยละ 42

เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงิน เพื่อนำมาใช้ในการทำเกษตร รองลงมานำไปเป็นค่าเล่าเรียนบุตร ซื้อยานพาหนะ ค่าอุปโภค/บริโภค สร้างและต่อเติมบ้าน ตามลำดับ (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อาชีพ รายได้ และการกู้ยืมเงิน

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
เกษตรกรรวม	138	89.03
รับราชการ	11	7.10
ค้าขาย	3	1.94
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	1.29
รับจ้าง	1	0.64
กรณีมีอาชีพหลัก “เกษตรกรรวม” ได้แก่		
ทำสวนยางพารา	108	78.26
ทำสวนเงาะ	27	19.57
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	2	1.45
ทำสวนทุเรียน	1	0.72
อาชีพรอง		
มี	144	92.90
ไม่มี	11	7.10
กรณี “มี” อาชีพรองประกอบอาชีพ*		
เกษตรกรรวม	136	94.44
รับราชการ	10	6.94
ค้าขาย	9	6.25
รับจ้าง	3	2.08

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพรอง “เกษตรกรรม” ได้แก่ *		
ทำสวนเงาะ	127	93.38
ทำสวนไม้ผลอื่นๆ	31	22.79
ทำสวนยางพารา	11	8.09
เลี้ยงสัตว์	10	7.35
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	8	5.88
ปลูกผัก	5	3.68
เพาะกล้ายางพารา	1	0.74
รายได้จากอาชีพหลักต่อปี		
น้อยกว่า 160,001 บาท	50	32.26
160,001 - 290,000 บาท	79	50.97
290,001 - 420,000 บาท	21	13.55
420,001 - 550,000 บาท	3	1.93
มากกว่า 550,000 บาท	2	1.29
$\bar{X} = 212,677.40$ บาท S.D.=124,313.46 บาท พิสัย = 30,000-1,200,000 บาท		
รายได้จากอาชีพรองต่อปี (n = 144)		
น้อยกว่า 55,001 บาท	80	55.55
55,001 - 104,000 บาท	42	29.17
104,001- 153,000 บาท	11	7.64
153,001 - 202,000 บาท	6	4.17
มากกว่า 202,000 บาท	5	3.47
$\bar{X} = 68,338.03$ บาท S.D. = 55,057.15 บาท พิสัย = 6,000-250,000 บาท		

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้รวมของครัวเรือนต่อปี		
น้อยกว่า 170,001 บาท	37	23.87
170,001 - 310,000 บาท	69	44.52
310,001 - 450,000 บาท	33	21.29
450,001 - 590,000 บาท	12	7.74
มากกว่า 590,000 บาท	4	2.58
$\bar{X}$ = 276,703.20 บาท S.D. = 151,779.80 บาท พิสัย = 30,000-1,270,000 บาท		
การกู้ยืมจากแหล่งสินเชื่อทางการเกษตร		
มี	90	58.06
ไม่มี	65	41.94
กรณี "มีการกู้ยืม" จากแหล่ง *		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	55	61.11
กองทุนหมู่บ้าน	39	43.33
ญาติ/พี่น้อง	15	16.67
ธนาคารพาณิชย์	7	7.78
สหกรณ์ออมทรัพย์	6	6.67
สหกรณ์การเกษตร	4	4.44
เพื่อน	1	1.11
ธนาคารออมสิน	1	1.11
มีการ "กู้ยืมเงิน" เพื่อใช้ในกิจกรรม *		
เกษตรกรรม	86	95.55
ซื้อยานพาหนะ	7	7.78
ค่าอุปโภค/บริโภค	7	7.78
สร้างและต่อเติมบ้าน	4	4.44

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.2 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ปลูกเงาะ

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร : เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 32 ไร่ ร้อยละ 68 ที่มีพื้นที่ระหว่าง 32-58 ไร่ ร้อยละ 23 มีพื้นที่ระหว่าง 59-85 ไร่ ร้อยละ 5 พื้นที่ระหว่าง 86-112 ไร่ มีร้อยละ 3 และเพียงร้อยละ 1 ที่มีพื้นที่มากกว่า 112 ไร่

เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 29 ไร่ ผู้ที่มีพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยมีร้อยละ 62 และมีพื้นที่มากกว่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยร้อยละ 38 เกษตรกรมีพื้นที่น้อยที่สุด 4 ไร่ และมากที่สุด 140 ไร่ ซึ่งเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเป็นของตนเอง

จำนวนพื้นที่ปลูกเงาะ : เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกเงาะน้อยกว่า 11 ไร่ ร้อยละ 57 ที่มีพื้นที่ปลูกเงาะระหว่าง 11-17 ไร่ ร้อยละ 30 มีพื้นที่ปลูกเงาะระหว่าง 18-24 ไร่ ร้อยละ 7 พื้นที่ปลูกเงาะระหว่าง 24-31 ไร่ มีร้อยละ 5 และเพียงร้อยละ 1 ที่มีพื้นที่ปลูกมากกว่า 31 ไร่

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ย 10 ไร่ ผู้ที่มีพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ยมีร้อยละ 76 และมีพื้นที่มากกว่าพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ยร้อยละ 24 เกษตรกรมีพื้นที่น้อยที่สุด 3 ไร่ และมากที่สุด 39 ไร่

จำนวนพื้นที่ปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94 ปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของพื้นที่ปลูกเงาะทั้งหมด เกษตรกรเพียงส่วนน้อยร้อยละ 6 ที่ปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพียงบางส่วนของพื้นที่ที่ตนเองปลูก (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่ปลูกเงาะ

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร		
น้อยกว่า 32 ไร่	106	68.39
32 - 58 ไร่	35	22.58
59 - 85 ไร่	8	5.16
86 - 112 ไร่	4	2.58
มากกว่า 112 ไร่	2	1.29
$\bar{X} = 29.34$ ไร่ S.D. = 22.64 ไร่ พิสัย = 4-140 ไร่		
การถือกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทำการเกษตร		
เป็นของตนเอง	155	100.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ปลูกเงาะ		
น้อยกว่า 11 ไร่	89	57.42
11 - 17 ไร่	46	29.68
18 - 24 ไร่	11	7.10
25 - 31 ไร่	8	5.16
มากกว่า 31 ไร่	1	0.64
$\bar{X} = 9.84$ ไร่ S.D. = 6.65 ไร่ พิสัย = 3-39 ไร่		
จำนวนพื้นที่ปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
ปลูกทั้งหมด	146	94.19
ไม่ปลูกทั้งหมด	9	5.81

4.2.3 จำนวนแรงงานในครัวเรือนและการจ้างแรงงาน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน : เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81 มีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน มีแรงงาน 3-4 คน ร้อยละ 18 และเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 ที่มีแรงงานมากกว่า 4 คน เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ที่มีแรงงานน้อยกว่าแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 81 แรงงานมากกว่าแรงงานเฉลี่ยมีร้อยละ 19 ในครัวเรือนของเกษตรกรที่มีแรงงานน้อยที่สุดเพียง 1 คน และมากที่สุด 6 คน

การจ้างแรงงาน : เกษตรกรมีการจ้างแรงงานในการผลิตเงาะร้อยละ 67 ได้แก่ การจ้างแบบชั่วคราว และการจ้างแบบประจำ ตามลำดับ ที่เหลือร้อยละ 33 ไม่มีการจ้างแรงงาน

เกษตรกรมีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราวเฉลี่ย 4 คน ผู้ที่จ้างแรงงานน้อยกว่าแรงงานเฉลี่ยมีร้อยละ 66 และที่จ้างแรงงานมากกว่าแรงงานเฉลี่ยมีร้อยละ 34 เกษตรกรมีการจ้างแรงงานน้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 20 คน (ดังตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนแรงงานในครัวเรือนและการจ้างแรงงาน

(n = 155)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
น้อยกว่า 3 คน	125	80.65
3 - 4 คน	28	18.06
มากกว่า 4 คน	2	1.29
$\bar{X} = 2.03$ คน S.D. = 0.89 คน พิสัย = 1-6 คน		
การจ้างแรงงาน		
มี	104	67.10
ไม่มี	51	32.90
กรณี “มีการจ้างแรงงาน” จ้างแบบ		
จ้างชั่วคราว	98	94.23
จ้างประจำ	6	5.77
กรณี “จ้างแบบชั่วคราว” มีจำนวน		
น้อยกว่า 6 คน	77	78.57
6 - 10 คน	16	16.33
11 - 15 คน	4	4.08
มากกว่า 15 คน	1	1.02
$\bar{X} = 3.91$ คน S.D. = 3.65 คน พิสัย = 1-20 คน		

4.2.4 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

การขายผลผลิตเงาะระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : เกษตรกรขายผลผลิตเงาะให้แก่พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อที่สวนร้อยละ 65 มีทั้งขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อที่สวนและนำไปขายเองร้อยละ 28 และมีเพียงร้อยละ 7 ที่นำไปขายเอง

ราคาผลผลิตเงาะระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75 ขายผลผลิตเงาะราคาน้อยกว่า 9 บาทต่อกิโลกรัม ที่ขายในราคา 9-13 บาทต่อกิโลกรัม มีร้อยละ 23 และมีเพียงร้อยละ 2 ที่ขายได้ราคามากกว่า 14 บาทต่อกิโลกรัม

ราคาโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรขายผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้เพียง 7 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรขายได้ราคาน้อยกว่าราคาเฉลี่ยมีร้อยละ 50 และที่ขายมากกว่าราคาเฉลี่ยมีร้อยละ 50 เกษตรกรขายผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ราคาต่ำสุด 3 บาทต่อกิโลกรัม และสูงสุด 18 บาทต่อกิโลกรัม

การรับรองคุณภาพระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : เกษตรกรที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมีร้อยละ 58 และที่ยังไม่ได้รับการรับรองมีร้อยละ 42

เกษตรกรได้รับการรับรองคุณภาพตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมาแล้วเฉลี่ย 2 ปี ผู้ที่ได้รับการรับรองน้อยกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 42 และที่ได้รับการรับรองมากกว่าค่าเฉลี่ยมีร้อยละ 5 เกษตรกรได้รับการรับรองคุณภาพน้อยที่สุด 1 ปี และมากที่สุด 4 ปี

สำหรับเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการรับรอง ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตร และมีบางรายกำลังรอไปรับรองคุณภาพการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (ดังตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

	(n = 155)	
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การขายผลผลิตเงาะระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
พ่อค้าคนกลางมารับซื้อ	100	64.51
ขายทั้ง 2 แบบ	44	28.39
นำไปขายเอง	11	7.10
ราคาผลผลิตเงาะระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อกิโลกรัม		
น้อยกว่า 9 บาท	116	74.84
9 – 13 บาท	35	22.58
มากกว่า 13 บาท	4	2.58
$\bar{X} = 7.24$ บาท S.D. = 2.62 บาท พิสัย = 3-18 บาท		

ตารางที่ 8 ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

(n = 155)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การรับรองคุณภาพระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
ได้รับการรับรอง	90	58.06
ยังไม่ได้ได้รับการรับรอง	65	41.94
กรณี “ได้รับการรับรอง” มาแล้วจำนวน		
1 - 2 ปี	38	42.22
3 - 4 ปี	52	57.78
$\bar{X} = 2.37$ ปี S.D. = 0.81 ปี พิสัย = 1-4 ปี		

4.3 ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร

ผลการศึกษาปัจจัยการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร มีดังนี้

แหล่งข้อมูลข่าวสาร : เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน จะเห็นได้ว่า จากสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนบ้านร้อยละ 56 ผู้นำชุมชนร้อยละ 55 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 50 ส่วนสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ร้อยละ 45 วิทยุร้อยละ 14 หนังสือพิมพ์ร้อยละ 10 เอกสาร/วารสาร ร้อยละ 7 และอินเทอร์เน็ตร้อยละ 1

การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : เกษตรกรไม่เคยไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีร้อยละ 54 และเคยติดต่อเจ้าหน้าที่มีร้อยละ 46 โดยไปติดต่อในเรื่องการผลิตและใช้ปุ๋ย น้ำและปุ๋ยหมักชีวภาพ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การใช้สารเคมีในการผลิต การปรับปรุงคุณภาพเงาะ การขอรับรองคุณภาพตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมการตัดแต่งกิ่งและการบำรุงต้นเงาะ ตลาดรับซื้อผลผลิต ตามลำดับ

การมาให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : เกษตรกรเคยพบกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มาให้คำแนะนำมีร้อยละ 52 เจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมักชีวภาพ การตัดแต่งกิ่งและบำรุงต้น การจัดการผลิตที่ถูกต้องและมีคุณภาพ การตรวจเยี่ยมแปลงและให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของเกษตรกร และการปรับปรุงคุณภาพ ตามลำดับ และไม่เคยพบกับเจ้าหน้าที่มีร้อยละ 48

การไปศึกษาดูงาน : เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยไปศึกษาดูงานมีร้อยละ 81 และเคยไปศึกษาดูงานมีร้อยละ 19 โดยไปศึกษาดูงานในเรื่องการผลิตไม้ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมการผลิตสมุนไพรปลอดสารพิษ และการผลิตผักปลอดสารพิษ ซึ่งไปกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน และเพื่อน ตามลำดับ

การเข้าฝึกอบรม : เกษตรกรที่เคยเข้าฝึกอบรมมีร้อยละ 68 เข้าฝึกอบรมในเรื่องการกำจัดศัตรูพืช การตลาด การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การรวบรวมผลผลิต และการเลี้ยงผึ้งในสวนผลไม้ตามลำดับ และไม่เคยเข้าฝึกอบรมมีร้อยละ 32 (ดังตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลข่าวสาร *		
เพื่อนบ้าน	87	56.13
ผู้นำชุมชน	86	55.48
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร	77	49.68
โทรทัศน์	69	44.52
วิทยุ	21	13.55
หนังสือพิมพ์	16	10.32
เอกสาร/วารสาร	11	7.10
อินเทอร์เน็ต	1	0.65
การไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร		
ไม่เคย	83	53.55
เคย	72	46.45
กรณี “เคย” ติดต่อเรื่อง		
การผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมักชีวภาพ	20	27.79
การป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูพืช	15	20.83
การใช้สารเคมีในการผลิต	10	13.89
การปรับปรุงคุณภาพเงาะ	8	11.11

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 9 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
กรณี “เคย” ติดต่อเรื่อง (ต่อ)		
ขอรับรองคุณภาพตามระบบการผลิตทาง		
การเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	7	9.72
การตัดแต่งกิ่งและการบำรุงต้นเงาะ	6	8.33
ตลาดรับซื้อผลผลิต	6	8.33
การมาให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร		
เคย	81	52.26
ไม่เคย	74	47.74
กรณี “เคย” มาให้คำแนะนำเรื่อง		
การใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดโรคและ		
แมลงศัตรูพืช	28	34.57
การผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมักชีวภาพ		
การตัดแต่งกิ่งและบำรุงต้น	19	23.46
การจัดการผลิตที่ถูกต้องและมีคุณภาพ		
การตรวจเยี่ยมแปลงและให้คำแนะนำในการ	13	16.05
ปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของเกษตรกร	11	13.58
การปรับปรุงคุณภาพไม้ผล	7	8.64
การปรับปรุงคุณภาพไม้ผล	3	3.70
การไปศึกษาดูงาน		
ไม่เคย	125	80.65
เคย	30	19.35
กรณี “เคย” ศึกษาดูงานเรื่อง		
การผลิตไม้ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตร		
ที่ถูกต้องและเหมาะสม	12	40.00
การผลิตสมุนไพรปลอดสารพิษ	10	33.33
การผลิตผักปลอดสารพิษ	8	26.67

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การไปศึกษาดูงาน (ต่อ)		
ศึกษาดูงานไปกับใคร		
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	26	86.67
ผู้นำชุมชน	3	10.00
เพื่อน	1	3.33
การเข้าฝึกอบรม		
เคย	106	68.39
ไม่เคย	49	31.61
กรณี "เคย" เข้าฝึกอบรมเรื่อง *		
การกำจัดศัตรูพืช	99	93.40
การตลาด	44	41.51
การผลิตปุ๋ยชีวภาพ	38	35.85
การรวบรวมผลผลิต	2	1.92
การเลี้ยงผึ้งในสวนผลไม้	2	1.92

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.4 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

จากการสอบถามเพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้คะแนนน้อยที่สุด 11 คะแนน และสูงสุด 18 คะแนน นำมาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15 คะแนน (ดังตารางที่ 10) เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทำการแบ่งกลุ่ม ปรากฏว่า เกษตรกรที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 15 คะแนน มีร้อยละ 65 เป็นเกษตรกรที่มีความรู้อยู่ในระดับสูงหรือระดับมาก ส่วนเกษตรกรที่ได้คะแนนน้อยกว่า 15 คะแนน มีร้อยละ 35 เป็นเกษตรกรที่มีความรู้อยู่ในระดับต่ำหรือระดับน้อย (ดังตารางที่ 11)

ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม พบว่า เกษตรกรมีความรู้หรือตอบได้ถูกต้องมากที่สุดมีร้อยละ 100 คือ เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบการเกษตรที่ควบคุมกระบวนการผลิตพืชทุกขั้นตอนเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค รองลงมาเรื่องผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวและมีตำหนิจาก

โรคและแมลงจะต้องทำการคัดแยกออกก่อนจะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุร้อยละ 99 เรื่องภาชนะที่ใช้ใส่ผลิตภัณฑ์หลังการเก็บเกี่ยวและภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีควรจะใช้คนละใบกันร้อยละ 98 เรื่องมีการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมหลังการปฏิบัติงานทุกครั้งต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี ร้อยละ 97 เรื่องสามารถใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้แต่ต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตรร้อยละ 95 เรื่องสามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ร้อยละ 89 เรื่องหลังจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการลงชื่อทุกครั้งร้อยละ 88 เรื่องการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ได้ร้อยละ 84 เรื่องเศษพืชหรือกิ่งพืชหลังจากการตัดแต่งกิ่ง สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดร้อยละ 83 เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดไม่ว่ากรณีใด ๆ ร้อยละ 77 เรื่องการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้งร้อยละ 74 เรื่องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมควรจะเว้นระยะเวลาก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 120 วัน ร้อยละ 71 เรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีควรเก็บในช่วงเช้าเท่านั้นมีร้อยละ 70 เรื่องสถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืชเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ร้อยละ 65 เรื่องการขอรับรองแหล่งผลิตไม้ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่ ร้อยละ 64 เรื่องการกำจัดศัตรูพืชแบบชีววิธีไม่สามารถนำมาใช้กับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิตได้ร้อยละ 61 เรื่องภาชนะบรรจุผลิตผลไม่ต้องฉีกรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตและวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวก็ได้ร้อยละ 59 เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าระบบเกษตรอินทรีย์มีร้อยละ 58 เรื่องก่อนทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมต้องรู้ข้อมูลการใช้ที่ดินของตนเองอย่างน้อย 3 ปี มีร้อยละ 48 และเรื่องภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรจะไปเผาทำลายมีร้อยละ 39 ตามลำดับ (ดังตารางภาคผนวก ก.)

ตารางที่ 10 การกระจายของคะแนนความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

(n = 155)

ข้อมูล	คะแนนที่ได้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	11	7	4.52
	12	8	5.16
	13	22	14.19
	14	18	11.61
	15	20	12.90
	16	25	16.13
	17	29	18.72
	18	26	16.77

$\bar{X} = 15.30$ คะแนน S.D. = 2.06 คะแนน พิสัย = 11-18 คะแนน

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

(n = 155)

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก (15-18 คะแนน)	100	64.52
ระดับน้อย (11-14 คะแนน)	55	35.48

4.5. การยอมรับและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

4.5.1 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร มีผลการศึกษา ดังนี้

1) แหล่งน้ำและการใช้น้ำ : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำในเรื่องการใช้น้ำที่สะอาดล้างผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ยอมรับทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมา มีการใช้น้ำที่สะอาดในกระบวนการผลิตเงาะ ยอมรับร้อยละ 98 ไม่ยอมรับร้อยละ 2 และ

ระยะเริ่มทำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์
ยอมรับเพียงร้อยละ 28 ไม่ยอมรับร้อยละ 72

2) **พื้นที่ปลูก** : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติด้านพื้นที่ปลูกในเรื่อง
การจัดทำข้อมูลประจำแปลง เช่น ชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลง ยอมรับถึงร้อยละ 88 ไม่ยอมรับ
ร้อยละ 12 รองลงมาระยะเริ่มระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บ
ตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ ยอมรับร้อยละ 60 ไม่ยอมรับร้อยละ 40 และการจัดทำประวัติการใช้ที่ดิน
ย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี ยอมรับร้อยละ 28 ไม่ยอมรับร้อยละ 72

3) **การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร** : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการ
ปฏิบัติด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในเรื่องการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการ
เกษตรหรือคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มีการปิดฝาภาชนะบรรจุสาร
ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้สนิทหลังเลิกใช้และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี หลังการพ่น
สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทุกครั้งได้มีการอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที
และการซักเสื้อผ้าให้สะอาดทุกครั้งหลังฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ยอมรับ
ทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมาได้มีการใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย มีการอ่านฉลาก
ก่อนใช้สารเคมีทุกครั้ง มีการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็นขณะ
ลมสงบ และมีการหยุดใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยวผลิตผลตามที่ระบุ
ไว้ในฉลากกำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิด ยอมรับถึงร้อยละ 99 และไม่ยอมรับ
เพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 มีการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้หมดในคราวเดียวกัน
ยอมรับร้อยละ 97 ไม่ยอมรับเพียงร้อยละ 3 มีการศึกษาชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืชและอัตราการ
ใช้สารป้องกันกำจัดยอมรับร้อยละ 94 ไม่ยอมรับร้อยละ 6 และมีการศึกษาการใช้เครื่องพ่นกับ
อุปกรณ์หัวฉีดและวิธีพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง ยอมรับร้อยละ 74 ไม่ยอมรับร้อยละ 26

4) **การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช** : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการ
ยอมรับการปฏิบัติด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชในเรื่องมีการสำรวจการ
เข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผล ยอมรับถึงร้อยละ 97 ไม่ยอมรับ
เพียงร้อยละ 3 และการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผลมีการยอมรับ
ร้อยละ 96 ไม่ยอมรับร้อยละ 4

5) การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อ กิโลกรัม

ระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติในระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยวเรื่องมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ยอมรับร้อยละ 85 ไม่ยอมรับร้อยละ 15 รองลงมา มีการให้น้ำแก่ต้นเงาะเมื่อฝนทิ้งช่วงนานเกิน 7 วัน ยอมรับร้อยละ 77 ไม่ยอมรับร้อยละ 23 มีการตัดแต่งปลายพุ่มต้นเงาะ ยอมรับร้อยละ 57 ไม่ยอมรับร้อยละ 43 มีการตัดแต่งกิ่งแขนง กิ่งที่เป็นโรค และกิ่งที่ฉีกหักเสียหายทิ้งไป ยอมรับร้อยละ 47 ไม่ยอมรับร้อยละ 53 และมีการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร ยอมรับเพียงร้อยละ 28 ไม่ยอมรับร้อยละ 72

ระยะชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการติดผลของเงาะ : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติในระยะชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการติดผลของเงาะเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทำลายช่อดอกเงาะ ยอมรับถึงร้อยละ 97 ไม่ยอมรับเพียงร้อยละ 3 มีการงดให้น้ำประมาณ 25-30 วัน เพื่อกระตุ้นให้เงาะมีการออกดอก ยอมรับร้อยละ 48 ไม่ยอมรับร้อยละ 52 และมีการช่วยผสมเกสรให้เงาะ ยอมรับร้อยละ 39 ไม่ยอมรับร้อยละ 61

ระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะ : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติในระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะเรื่องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเมื่อผลเงาะอายุ 6 สัปดาห์หลังดอกบานจนกระทั่งเก็บเกี่ยว ยอมรับถึงร้อยละ 96 ไม่ยอมรับเพียงร้อยละ 4 รองลงมา มีการสำรวจจำนวนผลต่อช่อเมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบาน ยอมรับร้อยละ 77 ไม่ยอมรับร้อยละ 23 มีการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร ยอมรับเพียงร้อยละ 27 ไม่ยอมรับร้อยละ 73 และเมื่อต้นเงาะติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อได้มีการตัดแต่งช่อผลเงาะให้เหลือ 10 ผลต่อช่อ ยอมรับเพียงร้อยละ 21 ไม่ยอมรับร้อยละ 79

6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติในวิธีการเก็บเกี่ยวเรื่องมีการเก็บผลเงาะเมื่อผิวผลเงาะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลืองเต็มแดง และขนมีสีเขียว ยอมรับทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมา มีการใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดช่อผลจากต้น ยอมรับร้อยละ 89 ไม่ยอมรับร้อยละ 11 และมีการรวบรวมช่อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติกหรือ

แข่งที่ถูกรายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุ๋ยที่สะอาดป้องกันไม่ให้ผลกระดาษใช้เวลาขนย้าย
ยอมรับร้อยละ 37 ไม่ยอมรับร้อยละ 63

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติหลัง
การเก็บเกี่ยวเรื่องมีการคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวหรือมีตำหนิจากโรคและแมลงออก
ยอมรับถึงร้อยละ 96 ไม่ยอมรับเพียงส่วนน้อยร้อยละ 4 รองลงมาเป็นการขนย้ายผลิตผลเงาะจาก
บริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนหรือในที่ร่มทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ ยอมรับร้อยละ 93 ไม่ยอมรับ
เพียงร้อยละ 7 มีการตัดแต่งผลเงาะให้เหลือเป็นผลเดี่ยวโดยตัดขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5
มิลลิเมตร ยอมรับร้อยละ 65 ไม่ยอมรับร้อยละ 35 และในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อการตัดก้านช่อ
ผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร และเงาะแต่ละช่อมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล ยอมรับร้อยละ 34 ไม่
ยอมรับร้อยละ 66

7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผล : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการ
ปฏิบัติด้านการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลเรื่องมีการทำความสะอาดสถานที่เก็บรักษาผลิตผล
และมีการแยกภาชนะที่ใช้ในการเก็บผลิตผลออกจากภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมี ยอมรับทั้งหมดร้อยละ
100 รองลงมาสถานที่เก็บรักษาผลิตผลมีการจัดการให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิจุล
มีอากาศถ่ายเทได้ดี และป้องกันสัตว์พาหะนำโรค ยอมรับถึงร้อยละ 95 ไม่ยอมรับเพียงร้อยละ 5
ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย มีการติรหัดหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตบน
ภาชนะที่บรรจุ ยอมรับร้อยละ 41 ไม่ยอมรับร้อยละ 59 และผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและ
ขนย้าย มีการติดวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวบนภาชนะบรรจุ ยอมรับร้อยละ 37 ไม่ยอมรับถึง
ร้อยละ 63

8) การบันทึกข้อมูล : เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับการปฏิบัติด้านการบันทึก
ข้อมูลในเรื่องการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรและการบันทึกข้อมูลการ
สำรวจโรคและแมลงศัตรูเงาะ ยอมรับร้อยละ 88 ไม่ยอมรับร้อยละ 12 รองลงมาเป็นการบันทึกข้อมูล
การตัดแต่งช่อผลและการเก็บเกี่ยว ยอมรับร้อยละ 79 ไม่ยอมรับร้อยละ 21 และมีการบันทึกการ
ปฏิบัติงานเป็นรายแปลง ยอมรับร้อยละ 73 ไม่ยอมรับร้อยละ 27 ตามลำดับ

4.5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร มีผลการศึกษาดังนี้

1) แหล่งน้ำและการใช้น้ำ : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำในเรื่องมีการใช้น้ำที่สะอาดในกระบวนการผลิตเงาะล้างผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 และระยะเริ่มทำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์ เห็นด้วยร้อยละ 88 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 12

2) พื้นที่ปลูก : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านพื้นที่ปลูกในเรื่องการจัดทำข้อมูลประจำแปลง เช่น ชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลง เห็นด้วยถึงร้อยละ 97 ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 3 รองลงมาในระยะเริ่มระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ เห็นด้วยร้อยละ 95 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 5 และการจัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี เห็นด้วยร้อยละ 75 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 25

3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในเรื่องมีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มีการใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย มีการอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีทุกครั้ง มีการศึกษาชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืชและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัด มีการปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้สนิทหลังเลิกใช้และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี มีการพันสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลังการพันสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทุกครั้งได้มีการอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที และมีการซักเสื้อผ้าให้สะอาดทุกครั้งหลังฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมาได้มีการหยุดใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูก่อนการเก็บเกี่ยวผลิตผลตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูแต่ละชนิด เห็นด้วยถึงร้อยละ 99 ไม่เห็นด้วยเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 มีการศึกษาการใช้เครื่องพ่นกับอุปกรณ์หัวฉีดและวิธีพ่นสารเคมีที่ถูกต้องและมีการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้หมดในคราวเดียวกัน เห็นด้วยร้อยละ 97 ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 3

4) การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช : เกษตรกรเห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชในเรื่องมีการสำรวจการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผลและมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผล เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100

5) การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อ กิโลกรัม

ระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติในระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยวเรื่องมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมามีการตัดแต่งปลายพุ่มต้นเงาะเห็นด้วยร้อยละ 92 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 8 มีการให้น้ำแก่ต้นเงาะเมื่อฝนทิ้งช่วงนานเกิน 7 วัน เห็นด้วยร้อยละ 88 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 12 การตัดแต่งกิ่งแขนง กิ่งที่เป็นโรค และกิ่งที่ฉีกหักเสียหายทิ้งไป เห็นด้วยร้อยละ 68 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 32 และการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร เห็นด้วยร้อยละ 52 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 48

ระยะชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการติดผลของเงาะ : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติในระยะชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการติดผลของเงาะเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทำลายช่อดอกเงาะ เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมามีการงดให้น้ำประมาณ 25-30 วัน เพื่อกระตุ้นให้เงาะมีการออกดอก เห็นด้วยร้อยละ 59 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 41 และมีการช่วยผสมเกสรให้เงาะ เห็นด้วยร้อยละ 57 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 43

ระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะ : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติในระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะเรื่องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเมื่อผลเงาะอายุ 6 สัปดาห์หลังดอกบานจนกระทั่งเก็บเกี่ยว เห็นด้วยถึงร้อยละ 97 ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 3 รองลงมามีการสำรวจจำนวนผลต่อช่อ เมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบานเห็นด้วยร้อยละ 83 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 17 การให้ปุ๋ยทางดินสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตรเห็นด้วยร้อยละ 51 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 49 และเรื่องเมื่อต้นเงาะติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อ ได้มีการตัดแต่งช่อผลเงาะให้เหลือ 10 ผลต่อช่อ เห็นด้วยร้อยละ 43 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 57

6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านวิธีการเก็บเกี่ยวเรื่องมีการเก็บผลเงาะเมื่อผิวผลเงาะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลืองเข้มแดง และขนมีสีเขียว เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมามีการใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดช่อผลจากต้นเห็นด้วยร้อยละ 94 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 6 และการรวบรวมช่อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้า

พลาสติกหรือข่งที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุยที่สะอาดป้องกันไม่ให้ผลกระทกั่วเวลา
ขนย้าย เห็นด้วยร้อยละ 43 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 57

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติ
หลังการเก็บเกี่ยวเรื่องมีการคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวหรือมีตำหนิจากโรคและแมลงออก
เห็นด้วยทั้งหมดร้อยละ 100 รองลงมาเป็นการขนย้ายผลิตผลเงาะจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือน
หรือในที่ร่มทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ เห็นด้วยร้อยละ 97 ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 3 มีการตัดแต่งผล
เงาะให้เหลือเป็นผลเดี่ยวโดยตัดขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร เห็นด้วยร้อยละ 82 ไม่เห็น
ด้วยร้อยละ 18 และในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ การตัดก้านช่อผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร ซึ่ง
เงาะแต่ละช่อมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล เห็นด้วยมีร้อยละ 56 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 44

7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผล : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมี
การปฏิบัติด้านการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลในเรื่องมีการทำความสะอาดสถานที่เก็บรักษา
ผลิตผลและมีการแยกภาชนะที่ใช้ในการเก็บผลิตผลออกจากภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมี เห็นด้วยถึงร้อยละ
100 รองลงมาสถานที่เก็บรักษาผลิตผลมีการจัดการให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิจุล
มีอากาศถ่ายเทได้ดี และป้องกันสัตว์พาหะนำโรค เห็นด้วยร้อยละ 97 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 3 ผลิตผล
ที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้ายมีการฉีกรักษาหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตบนภาชนะที่
บรรจุ เห็นด้วยร้อยละ 47 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 53 และผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย
มีการติด วัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวบนภาชนะบรรจุ เห็นด้วยร้อยละ 40 ไม่เห็นด้วยมีร้อยละ 60

8) การบันทึกข้อมูล : เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติด้านการ
บันทึกข้อมูลในเรื่องการบันทึกข้อมูลการสำรวจโรคและแมลงศัตรูเงาะ ซึ่งเห็นด้วยถึงร้อยละ 97
ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 3 รองลงมาเป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
เห็นด้วยร้อยละ 95 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 5 มีการบันทึกข้อมูลการตัดแต่งช่อผลและการเก็บเกี่ยว
เห็นด้วยร้อยละ 94 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 6 และมีการบันทึกการปฏิบัติงานเป็นรายแปลง เห็นด้วย
ร้อยละ 88 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 12 (ดังตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การยอมรับและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

(n=155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งน้ำและการใช้น้ำ								
1.1 มีการใช้น้ำที่สะอาดในกระบวนการผลิตเงาะ	152	98.06	3	1.94	155	100.00	-	-
1.2 มีการใช้น้ำที่สะอาดล้างผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
1.3 ระยะเวลาเริ่มทำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างนำไปวิเคราะห์	44	28.39	111	71.61	136	87.74	19	12.26
2. พื้นที่ปลูก								
2.1 มีการจัดทำข้อมูลประจำแปลง เช่น ชื่อเจ้าของ แปลง ผู้ดูแลแปลง	136	87.74	19	12.26	150	96.77	5	3.23
2.2 มีการจัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี	44	28.39	111	71.61	117	75.48	38	24.52
2.3 ระยะเวลาเริ่มทำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์	93	60.00	62	40.00	148	95.48	7	4.52

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร								
3.1 มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือ คู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
3.2 มีการใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย	153	98.71	2	1.29	155	100.00	-	-
3.3 มีการอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีทุกครั้ง	153	98.71	2	1.29	155	100.00	-	-
3.4 มีการศึกษาชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืชและอัตราการใช้สาร ป้องกันกำจัด	146	94.19	9	5.81	155	100.00	-	-
3.5 มีการศึกษาการใช้เครื่องพ่นกับอุปกรณ์หัวฉีดและวิธีพ่นสารเคมี ที่ถูกต้อง	115	74.19	40	25.81	151	97.41	4	2.59
3.6 มีการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้หมดในคราวเดียวกัน	151	97.41	4	2.59	151	97.41	4	2.59
3.7 มีการปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้ สนิทหลังเลิกใช้และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	(n = 155)							
	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ต่อ)								
3.8 มีการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็น ขณะลมสงบ	153	98.71	2	1.29	155	100.00	-	-
3.9 หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทุกครั้งได้มีการ อาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
3.10 มีการซักเสื้อผ้าให้สะอาดทุกครั้งหลังฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
3.11 มีการหยุดใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยว ผลิตผลตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้สารแต่ละชนิด	153	98.71	2	1.29	153	98.71	2	1.29
4. การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช								
4.1 มีการสำรวจการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะ พัฒนาการของผล	151	97.42	4	2.58	155	100.00	-	-
4.2 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผล	149	96.13	6	3.87	154	100.00	-	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น				
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
5. การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อ กิโลกรัม									
<u>ระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยว</u>									
5.1 มีการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัม ต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร	44	28.39	111	71.61	80	51.61	75	48.39	
5.2 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามคู่มือระบบ GAP	132	85.16	23	14.84	155	100.00	-	-	
5.3 มีการตัดแต่งกิ่งแขนง กิ่งที่เป็นโรค และกิ่งที่ฉีกหักเสียหายทิ้งไป	73	47.10	82	52.90	105	67.74	50	32.26	
5.4 มีการตัดแต่งปลายพุ่มต้นเงาะ	89	57.42	66	42.58	142	91.61	13	8.39	
5.5 มีการให้น้ำแก่ต้นเงาะเมื่อฝนทิ้งช่วงนานเกิน 7 วัน	120	77.42	35	22.58	137	88.39	18	11.61	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น				
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
5. การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อ กิโลกรัม (ต่อ) <u>ระยะชักน้ำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการ ติดผลของเงาะ</u>									
5.6 มีการรดให้น้ำประมาณ 25-30 วัน เพื่อกระตุ้นให้เงาะมีการออกดอก	75	48.39	80	51.61	92	59.35	63	40.65	
5.7 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทำลายช่อดอกเงาะ	150	96.77	5	3.23	155	100.00	-	-	
5.8 มีการช่วยผสมเกสรให้เงาะ	61	39.35	94	60.65	89	57.42	66	42.58	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อ กิโลกรัม (ต่อ) <u>ระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะ</u>								
5.9 มีการสำรวจจำนวนผลต่อช่อ เมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์ หลังดอกบาน	119	76.77	36	23.23	128	82.58	27	17.42
5.10 เมื่อต้นเงาะติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อได้มีการตัดแต่งช่อผลเงาะให้ เหลือ 10 ผลต่อช่อ	32	20.65	123	79.35	67	43.23	88	56.77
5.11 มีการให้น้ำทางดินสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร	42	27.10	113	72.90	79	50.97	76	49.03
5.12 มีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเมื่อผลเงาะอายุ 6 สัปดาห์ หลังดอกบานจนกระทั่งเก็บเกี่ยว	149	96.13	6	3.87	151	97.41	4	2.58

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
<u>วิธีการเก็บเกี่ยว</u>								
6.1 มีการเก็บผลเงาะเมื่อผิวผลเงาะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลือง เต็มแดงและขนมีสีเขียว	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
6.2 มีการใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดข้อผลจากต้น	138	89.03	17	10.97	146	94.19	9	5.81
6.3 มีการรวบรวมข้อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือแข่งที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุยที่สะอาดป้องกัน ไม่ให้ผลกระแทกซ้ำเวลาขนย้าย	57	36.77	98	63.23	67	43.23	88	56.77

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
<u>การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว</u>								
6.4 มีการขนย้ายผลิตผลเงาะจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนหรือในที่ร่มทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ	144	92.90	11	7.10	150	96.77	5	3.23
6.5 มีการตัดแต่งผลเงาะให้เหลือเป็นผลเดี่ยวโดยตัดขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร	100	64.52	55	35.48	127	81.94	28	18.06
6.6 กรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ มีการตัดก้านช่อผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตรและแต่ละช่อมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล	53	34.19	102	65.81	87	56.13	68	43.87
6.7 มีการคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวหรือมีตำหนิจากโรคและแมลงออก	149	96.13	6	3.87	155	100.00	-	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผล								
7.1 มีการทำความสะอาดสถานที่เก็บรักษาผลิตผล	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
7.2 สถานที่เก็บรักษาผลิตผลมีการจัดการให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิกูลมีอากาศถ่ายเทได้ดี และป้องกันสัตว์พาหะนำโรค	147	94.84	8	5.16	150	96.77	5	3.23
7.3 มีการแยกภาชนะที่ใช้ในการเก็บผลิตผลออกจากภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมี	155	100.00	-	-	155	100.00	-	-
7.4 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย มีการติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตบนภาชนะที่บรรจุ	64	41.29	91	58.71	73	47.10	82	52.90
7.5 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและ ขนย้าย มีการติด วัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวบนภาชนะบรรจุ	57	36.77	98	63.22	62	40.00	93	60.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 155)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ				ความคิดเห็น			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. การบันทึกข้อมูล								
8.1 มีการบันทึกการปฏิบัติงานเป็นรายแปลง	113	72.90	42	27.10	136	87.74	19	12.26
8.2 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	137	88.39	18	11.61	147	94.84	8	5.16
8.3 มีการบันทึกข้อมูลการสำรวจโรคและแมลงศัตรูเงาะ	137	88.39	18	11.61	150	96.77	5	3.23
8.4 มีการบันทึกข้อมูลการตัดแต่งช่อผลและการเก็บเกี่ยว	123	79.35	32	20.65	146	94.19	9	5.81

4.6 การจัดกลุ่มการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

จากการศึกษา การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีคะแนนการปฏิบัติน้อยที่สุด 22 คะแนน และสูงสุด 47 คะแนน เมื่อนำมาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35 คะแนน นำคะแนนเฉลี่ยมาทำการแบ่งกลุ่ม ปรากฏว่า เกษตรกรที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 35 คะแนน มีร้อยละ 61 เป็นเกษตรกรที่ยอมรับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ไปปฏิบัติอยู่ในระดับสูงหรือระดับมาก ส่วนเกษตรกรที่ได้คะแนนน้อยกว่า 35 คะแนน มีร้อยละ 39 เป็นเกษตรกรที่ยอมรับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ไปปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำหรือระดับน้อย (ดังตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การจัดกลุ่มการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
การยอมรับมาก (35-47 คะแนน)	94	60.65
การยอมรับน้อย (22- 34 คะแนน)	61	39.35
$\bar{X} = 35.48$ คะแนน S.D. = 4.81 คะแนน พิสัย = 22-47 คะแนน		

4.7 การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับ การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยใช้สถิติค่าไค-สแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ซึ่งผลการศึกษา มีดังนี้

4.7.1 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติค่าไค-สแควร์

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยด้านพื้นฐานส่วนบุคคล (ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปลูกเงาะ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และการมีตำแหน่งทางสังคม) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

เพศ : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 4.59 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรเพศชายและหญิง มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะแตกต่างกัน

อายุ : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 5.12 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มียอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.0001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ประสบการณ์ปลูกเงาะ : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.09 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ปลูกเงาะแตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 5.21 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมแตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะแตกต่างกัน

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.19 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มและไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

การมีตำแหน่งทางสังคม : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.18 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

ตัวแปร	การยอมรับการปฏิบัติตามระบบ GAP				รวม	
	ยอมรับน้อย		ยอมรับมาก		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
(n = 155)						
เพศ						
ชาย	40	25.81	76	49.03	116	74.84
หญิง	21	13.54	18	11.62	39	25.16
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
	$\chi^2 = 4.59^*$					
อายุ						
น้อย	36	23.22	38	24.52	74	47.74
มาก	25	16.13	56	36.13	81	52.26
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
	$\chi^2 = 5.12^*$					
ระดับการศึกษา						
การศึกษาต่ำ (ไม่ได้รับการศึกษา- ประถมศึกษาตอนปลาย)	35	22.58	54	34.84	89	57.42
การศึกษาสูง (มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป)	26	16.77	40	25.81	66	42.58
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
	$\chi^2 = 0.0001$					

$$\chi^2_{1,0.05} = 3.84$$

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปร	การยอมรับการปฏิบัติ				(n = 155)	
	ยอมรับน้อย		ยอมรับมาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การปลูกเงาะ						
น้อย	37	23.87	49	31.61	86	55.48
มาก	24	15.48	45	29.04	69	44.52
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 1.09$						
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิต						
ทางการเกษตรที่ถูกต้องและ						
เหมาะสม						
น้อย	15	9.68	40	25.81	55	35.48
มาก	46	29.67	54	34.84	100	64.52
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 5.21^*$						
การเป็นสมาชิกกลุ่มทาง						
การเกษตร						
ไม่เป็น	10	6.45	13	8.39	23	14.84
เป็น	51	32.90	81	52.26	132	85.16
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 0.19$						
การมีตำแหน่งทางสังคม						
ไม่มี	46	29.68	68	43.87	114	73.55
มี	15	9.67	26	16.78	41	26.45
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 0.18$						

$$\chi^2_{1, 0.05} = 3.84$$

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ได้แก่ แรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน พื้นที่ปลูกเงาะ การกู้ยืมเงิน ราคาผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

แรงงานในครัวเรือน : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 4.00 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าเกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนแตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะแตกต่างกัน

รายได้รวมของครัวเรือน : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.49 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าเกษตรกรที่มีรายได้รวมของครัวเรือนแตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

พื้นที่ปลูกเงาะ : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 3.95 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกเงาะแตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะแตกต่างกัน

การกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อทางการเกษตร : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.65 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินและไม่กู้ยืมเงิน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ราคาผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.57 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่ขายผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้แตกต่างกัน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิต
ทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

ตัวแปร	การยอมรับการปฏิบัติ				รวม	
	ยอมรับน้อย		ยอมรับมาก		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
(n = 155)						
จำนวนแรงงานในครัวเรือน						
น้อย	54	34.84	71	45.81	125	80.65
มาก	7	4.51	23	14.84	30	19.35
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 4.00^*$						
รายได้รวมของครัวเรือน						
น้อย	41	26.45	54	34.84	95	61.29
มาก	20	12.90	40	25.81	60	38.71
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 1.49$						
พื้นที่ปลูกเงาะ						
น้อย	41	26.45	48	30.97	89	57.42
มาก	20	12.90	46	29.68	66	42.58
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 3.95^*$						
การกู้ยืมเงิน						
ไม่กู้	28	18.06	37	23.88	65	41.94
กู้	33	21.29	57	36.77	90	58.06
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 0.65$						
$\chi^2_{1,0.05} = 3.84$						

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปร	การยอมรับการปฏิบัติ				รวม	
	ยอมรับน้อย		ยอมรับมาก		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ราคาผลผลิตเงาะตามระบบ การผลิตทางการเกษตรที่ ถูกต้องและเหมาะสม						
ต่ำ	33	21.29	45	29.03	78	50.32
สูง	28	18.06	49	31.62	77	49.67
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
	$\chi^2 = 0.57$					

$$\chi^2_{1, 0.05} = 3.84$$

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ได้แก่ การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรม และการไปศึกษาดูงาน) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.59 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่เคยไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและไม่เคยไปติดต่อเจ้าหน้าที่มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

การฝึกอบรม : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.78 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรเคยเข้าร่วมการฝึกอบรมและไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรม มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

การไปศึกษาดูงาน : จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.36 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ในตาราง 3.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า เกษตรกรที่เคยไปศึกษาดูงานและไม่เคยไปศึกษาดูงาน มีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

(n = 155)

ตัวแปร	การยอมรับการปฏิบัติ				รวม	
	ยอมรับน้อย		ยอมรับมาก		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร						
ไม่ติดต่อ	35	22.58	48	30.97	83	53.55
ติดต่อ	26	16.77	46	29.68	72	46.45
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 0.59$						
การฝึกอบรม						
ไม่เคย	24	15.48	25	16.23	49	31.61
เคย	37	23.87	69	44.52	106	68.39
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 2.78$						
การไปทัศนศึกษาดูงาน						
ไม่เคย	52	33.55	73	47.10	125	80.65
เคย	9	5.80	21	13.55	30	19.35
รวม	61	39.35	94	60.65	155	100.00
$\chi^2 = 1.36$						

$$\chi^2_{1,0.05} = 3.84$$

4.7.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

จากการทดสอบโดยใช้สถิติไค-สแควร์ ในส่วนที่ 4.7.1 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ พบว่า มีตัวแปร 5 ตัว คือ เพศ อายุ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม จำนวนแรงงานในครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทาง

การเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม นำตัวแปรทั้ง 5 ตัว มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ปรากฏว่า ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเกิน 0.65 (เพชร์น้อย สิ่งช่างชัย, 2546 : 96) ดังนั้น ข้อมูลชุดนี้จึงไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้นของตัวแปรอิสระสูง (multicollinearity) สามารถนำไปทดสอบการวิเคราะห์การถดถอยพหุได้ (ดังตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
X ₁	1.00				
X ₂	0.03	1.00			
X ₃	0.03	-0.02	1.00		
X ₄	0.06	0.07	-0.13	1.00	
X ₅	-0.02	0.13	-0.14	0.09	1.00

เมื่อกำหนดให้ Y หมายถึง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ (คะแนน)

X₁ หมายถึง เพศ โดย เพศชาย = 1, เพศหญิง = 0

X₂ หมายถึง อายุ (ปี)

X₃ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (คะแนน)

X₄ หมายถึง จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)

X₅ หมายถึง พื้นที่ปลูกเงาะ (ไร่)

เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัว (คะแนนการยอมรับการปฏิบัติ) มาวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ได้ถูกต้องร้อยละ 0.13 ($R^2 = 0.13$) ซึ่งในจำนวนตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว พบว่า มีตัวแปร 2 ตัว ที่มีอิทธิพลหรือมีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ดังนี้ (ตารางที่ 18)

เพศ (X_1) : เพศของเกษตรกร มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางลบ และมีค่าประมาณการสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 3.13 นั่นคือ เพศชายมีคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะน้อยกว่าเพศหญิง 3.14 คะแนน เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่ ทั้งนี้เนื่องจาก เพศหญิงจะมีการปฏิบัติตามหลักการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างเคร่งครัด

พื้นที่ปลูกเงาะ (X_5) : พื้นที่ปลูกเงาะ มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับเงาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก ค่าประมาณการสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.11 นั่นคือ เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกเงาะเพิ่มมากขึ้น 1 ไร่ จะทำให้มีคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น 0.11 คะแนน เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่ เนื่องจากเมื่อมีพื้นที่ปลูกมากขึ้น เกษตรกรก็จะต้องมีการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมให้ถูกต้องมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ตัวแปร	ค่าประมาณการสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	ค่าสถิติ t	ค่า P-value
ค่าคงที่	42.15	3.68	11.47	0.00**
เพศ	-3.13	0.83	-3.62	0.00**
อายุ	0.32	0.03	0.93	0.35
ความรู้	0.58	0.43	0.14	0.89
จำนวนแรงงานครัวเรือน	-0.30	0.18	-1.62	0.11
พื้นที่ปลูกเงาะ	0.11	0.06	2.07	0.04*

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

R^2 = 0.13

adjusted R^2 = 0.10

ค่าสถิติ F = 4.59 *

Durbin-Watson = 1.85

4.8 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

จากการศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร พบว่า เรื่องผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมขายได้ราคาไม่คุ้มทุนมีร้อยละ 34 รองลงมาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ค่อยมาให้คำแนะนำและติดตามผลหลังจากการอบรมไปแล้วร้อยละ 28 ค่าจ้างแรงงานสูงและไม่มีตลาดรองรับผลผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมร้อยละ 13 รัฐบาลมีนโยบายไม่ต่อเนื่องร้อยละ 12 โรคและแมลงศัตรูเงาะร้อยละ 10 ใบสั่งซื้อของลูกค้าไม่แน่นอนร้อยละ 9 การเกิดภัยธรรมชาติร้อยละ 6 และความสูงของต้นเงาะทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ยากร้อยละ 4

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า ควรมีการจัดตั้งตลาดกลางรองรับผลผลิตร้อยละ 41 ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสม่ำเสมอร้อยละ 33 รัฐบาลควรมีการประกันราคาหรือกำหนดราคาผลผลิตระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมร้อยละ 21 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการติดตามผลอย่างจริงจังและสม่ำเสมอร้อยละ 19 ควรมีการจัดทำคู่มือที่อ่านเข้าใจง่ายและมีขนาดตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนร้อยละ 14 รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนและส่งเสริมระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่องร้อยละ 11 ควรจัดหาตลาดต่างประเทศให้กับเงาะการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้นร้อยละ 6 และเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2 ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างจริงจัง (ดังตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาและอุปสรรค * (มีผู้ตอบ 68 คน)		
- ผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมขายได้ราคาไม่คุ้มทุน	23	33.82
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ค่อยมาแนะนำและติดตามผลหลังจากการอบรมไปแล้ว	19	27.94
- ค่าจ้างแรงงานสูง	9	13.24
- ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	9	13.24
- รัฐบาลมีนโยบายไม่ต่อเนื่อง	8	11.76
- โรคและแมลงศัตรูเงาะ	7	10.29
- ใบสั่งซื้อของลูกค้าไม่แน่นอน	6	8.82
- การเกิดภัยธรรมชาติ	4	5.88
- ความสูงของต้นเงาะทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ยาก	3	4.41
ข้อเสนอแนะ * (มีผู้ตอบ 63 คน)		
- ควรมีตลาดกลางรองรับผลผลิตเงาะ	26	41.27
- ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสม่ำเสมอ	21	33.33
- รัฐบาลควรมีการประกันหรือกำหนดราคาผลผลิตระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม	13	20.63
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการติดตามผลอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ	11	19.05
- ควรมีการจัดทำคู่มือที่อ่านเข้าใจได้ง่ายและมีตัวอักษรขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน	9	14.28

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 19 (ต่อ)

(n = 155)		
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ (ต่อ) * (มีผู้ตอบ 63 คน)		
- รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนและส่งเสริมระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง	7	11.11
- ควรจัดหาตลาดต่างประเทศให้กับงานะการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น	4	6.35
- ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างจริงจัง	1	1.59

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตาม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าไค-สแควร์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

5.2 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล : เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และมีประสบการณ์ในการปลูกเงาะเฉลี่ย 20 ปี ไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร เช่น กองทุนหมู่บ้าน ลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร

ด้านเศรษฐกิจ : เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้รวมจากอาชีพหลักและอาชีพรองเฉลี่ย 276,703 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 29 ไร่ มีพื้นที่ปลูกเงาะเฉลี่ย 10 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน มีการขายผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7 บาท

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร : เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ส่วนสื่อมวลชนได้จากโทรทัศน์มากที่สุด ในการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีเกษตรกรเกินครึ่งเล็กน้อยไม่เคยไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และไม่เคยไปศึกษาดูงาน แต่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

5.2.2 ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากที่สุด ในเรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบการเกษตรที่ควบคุมกระบวนการผลิตพืชทุกขั้นตอน เพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค รองลงมาเรื่องผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวและมีตำหนิจากโรคและแมลงจะต้องทำการคัดแยกออกก่อนจะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุ เรื่องภาชนะที่ใช้ใส่ผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีควรจะใช้คนละใบกัน เรื่องการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมหลังการปฏิบัติงานทุกครั้งต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี เรื่องสามารถใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้แต่ต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตร เรื่องสามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ และหลังจากมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องลงชื่อทุกครั้ง เรื่องการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ได้ เรื่องเศษพืชหรือกิ่งพืชหลังจากการตัดแต่งกิ่งแล้วสามารถนำมาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสด เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดไม่ว่ากรณีใดๆ เรื่องการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เรื่องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมควรจะเว้นระยะเวลาก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 120 วัน เรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีควรเก็บในช่วงเช้าเท่านั้น เรื่องสถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืชเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ เรื่องการกำจัดศัตรูพืชแบบชีววิธีไม่สามารถนำมาใช้กับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิต เรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าระบบเกษตรอินทรีย์ เรื่องภาชนะบรรจุผลผลิตไม่ต้องฉีกรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตและวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวก็ได้ เรื่องก่อนทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมต้องรู้ข้อมูลการใช้ที่ดิน

ของตนเองอย่างน้อย 3 ปี และเรื่องภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรจะไปเผาทำลายตามลำดับ

5.2.3 การยอมรับและความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

เกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ในด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำ เกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติเรื่องมีการใช้น้ำที่สะอาดล้างผลผลิตเงาะหลังการเก็บเกี่ยวมากที่สุด และระยะเริ่มทำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์น้อยที่สุด ด้านพื้นที่ปลูกมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการจัดทำข้อมูลประจำแปลง เช่น ชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลงมากที่สุด และการจัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี น้อยที่สุด ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องมีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมีการปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชให้สนิทหลังเลิกใช้และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทุกครั้งได้มีการอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีและซักเสื้อผ้าให้สะอาดทุกครั้งหลังฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชมากที่สุด และมีการศึกษาการใช้เครื่องพ่นกับอุปกรณ์หัวฉีดและวิธีพ่นสารเคมีที่ถูกต้องน้อยที่สุด ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะเวลาพัฒนาการของผลมากที่สุด และมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะเวลาพัฒนาการของผลน้อยที่สุด ด้านการจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผลไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม ในระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยวมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมากที่สุด และการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตรน้อยที่สุด ระยะชักนำให้ออกดอก ส่งเสริมการพัฒนาของช่อดอกและส่งเสริมการติดผลของเงาะมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชทำลายช่อดอกเงาะมากที่สุด และมีการช่วยผสมเกสรให้เงาะน้อยที่สุด ระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเมื่อผลเงาะอายุ 6 สัปดาห์หลังดอกบานจนกระทั่งเก็บเกี่ยวมากที่สุด และเมื่อต้นเงาะติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อ ได้มีการตัดแต่งช่อผลเงาะให้เหลือ 10 ผลต่อช่อน้อยที่สุด ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในส่วนวิธีการเก็บเกี่ยวมีการยอมรับการปฏิบัติเรื่องการเก็บผลเงาะเมื่อผิวผลเงาะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลือง แต้มแดง และขนมิสีเขียว มากที่สุด และ

มีการรวบรวมข้อมูลผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือเข่งที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือ กระดาษที่สะอาดป้องกันไม่ให้ผลกระทบจากเชื้อราเวลาน้ำขยับน้อยที่สุด ในส่วนการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยวมีการยอมรับการปฏิบัติเรื่องการคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวหรือมีตำหนิจากโรค และแมลงออกมากที่สุด และในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อการตัดก้านช่อผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร และเงาะแต่ละช่อมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล น้อยที่สุด ด้านการเก็บรักษาและการขนย้าย ผลผลิตมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องมีการทำความสะอาดสถานที่เก็บรักษาผลผลิต และมีการ แยกภาชนะที่ใช้ในการเก็บผลผลิตออกจากภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีมากที่สุด และผลผลิตที่อยู่ ระหว่างการเก็บรักษาและ ขนย้าย มีการคิด วัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวบนภาชนะบรรจุ น้อยที่สุด ด้านการบันทึกข้อมูลมีการยอมรับการปฏิบัติในเรื่องการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตราย ทางการเกษตรและการบันทึกข้อมูลการสำรวจโรคและแมลงศัตรูเงาะมากที่สุด และมีการบันทึก การปฏิบัติงานเป็นรายแปลงยอมรับน้อยที่สุด สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าควรมีการยอมรับปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับ เงาะให้ถูกต้องในทุกๆ ด้าน

5.2.4 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติไค-สแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย- พื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรกับการยอมรับการ ปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ พบว่า มีตัวแปร 5 ตัว คือ เพศ อายุ ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม แรงงานใน ครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทาง การเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการ ปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ พบว่า มีตัวแปร 2 ตัว คือ เพศ และพื้นที่ปลูกเงาะ ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ และพื้นที่ปลูกเงาะมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก

5.2.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร ได้แก่ เรื่องผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมขายได้ราคาไม่คุ้มทุน รองลงมาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ค่อยมาแนะนำและติดตามผลหลังจากการอบรมไปแล้ว ค่าจ้างแรงงานสูง ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต รัฐบาลมีนโยบายไม่ต่อเนื่อง โรคและแมลงศัตรูเงาะ ใบสั่งซื้อของลูกค้าไม่แน่นอน การเกิดภัยธรรมชาติ และความสูงของต้นเงาะทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตยาก

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกร ได้แก่ ควรมีการจัดตั้งตลาดกลางรองรับผลผลิต ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสม่ำเสมอ รัฐบาลควรมีการประกันหรือกำหนดราคาผลผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการติดตามผลอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ควรมีการจัดทำคู่มือที่อ่านเข้าใจง่าย และมีขนาดตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนและส่งเสริมระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหาตลาดต่างประเทศให้กับเกษตรกรที่ผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มากขึ้น และควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างจริงจัง

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไปปฏิบัติในการผลิตเงาะอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่มีบางเรื่องที่ยังมีการปฏิบัติน้อย ได้แก่ 1) เรื่องการเก็บตัวอย่างน้ำที่ใช้ในการผลิตไปวิเคราะห์ ทั้งนี้เนื่องจาก แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการผลิตเงาะไม่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อน เช่น ไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม คอกปศุสัตว์ และแหล่งน้ำเสียจากชุมชน ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่เกษตรกรก็มีความเห็นว่าควรมีการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์ เพื่อให้แน่ใจว่าน้ำที่ใช้ไม่มีการปนเปื้อนตามที่ได้ตรวจประเมินเบื้องต้น 2) เรื่องการจัดทำประวัติการใช้

ที่ดินชั้นหลังอย่างน้อย 3 ปี เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ในการจัดทำประวัติสวนและการใช้ที่ดิน แต่เกษตรกรก็เห็นด้วยว่าควรมีการจัดทำประวัติการใช้ที่ดิน เพราะว่า เมื่อมีปัญหาในการผลิตตามมาภายหลังสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาตรวจสอบ 3) เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร ในระหว่างการเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยวและใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร ในระหว่างการส่งเสริมการพัฒนาการของผล ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีตามสูตรที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำในเอกสาร แต่อัตราการใช้ปุ๋ยจะใส่ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เนื่องจากเกษตรกรไม่เข้าใจการใช้ปุ๋ยตามอัตราส่วนที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำในเอกสาร แต่เกษตรกรก็เห็นว่าควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำแนะนำ เพื่อให้ปริมาณของปุ๋ยที่ใส่มีความเหมาะสมต่อความต้องการของพืช 4) เรื่องการงดให้น้ำประมาณ 25-30 วัน เพื่อกระตุ้นให้เงาะมีการออกดอก และการช่วยผสมเกสรเงาะ เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่เงาะจะมีการติดผลมากตามธรรมชาติอยู่แล้ว จึงทำให้เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการออกดอก 5) เรื่องการตัดแต่งกิ่งและการตัดแต่งช่อผลเงาะให้เหลือ 10 ผลต่อช่อ เมื่อพบว่าต้นเงาะติดผลมากกว่า 10 ผลต่อช่อ ซึ่งเกษตรกรก็เห็นด้วยว่าควรมีการปฏิบัติให้ถูกต้อง แต่เนื่องจากปัญหาแรงงานในการผลิตเงาะมีจำนวนน้อย หากมีการตัดแต่งกิ่งและช่อผลเงาะก็ต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่ม ซึ่งจะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตให้เกษตรกรเกษตรกรจึงไม่ปฏิบัติ 6) เรื่องการรวบรวมช่อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือแช่ในถุงภายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุ๋ยที่สะอาดป้องกันไม่ให้ผลกระแทกช้ำเวลาขนย้าย เนื่องจากเกษตรกรขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อที่สวน ซึ่งจะนำภาชนะมาให้เกษตรกรทำการบรรจุผลผลิตที่เก็บเกี่ยว เกษตรกรจึงไม่ปฏิบัติ และ 7) เรื่องผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย มีการติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต และวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวบนภาชนะที่บรรจุ เนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่เกษตรกรขายให้แก่พ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นการขายผลผลิตในรูปแบบเดียวกับการผลิตทั่วไป (เคมี) เกษตรกรจึงไม่ได้ปฏิบัติ แต่ก็มีการจัดบันทึกการขายไว้ในแบบบันทึก ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรมีการปฏิบัติได้ถูกต้องตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพิ่มเติมในส่วนที่เกษตรกรยังมีการปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้ผลผลิตเงาะที่ได้มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ พบว่า เพศ อายุ และความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทาง

การเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม จำนวนแรงงานในครัวเรือน และพื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ซึ่งเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่ในการนำเอาระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไปปฏิบัติในการผลิตเงาะนั้นเพศชายจะนำไปปฏิบัติได้น้อยกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีลักษณะทางความคิด ค่านิยม ทัศนคติ ที่แตกต่างกัน โดยลักษณะนิสัยของเพศชายจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการวิเคราะห์ แยกแยะ และมีความมั่นใจในตนเองมากกว่าเพศหญิง แต่เพศชายจะยอมจำนนต่อกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้น้อยกว่าผู้หญิง (สุพัฒนา เดชาดิวงค์, มปป. อ้างถึงใน ชไมพร สมจิตรานุกิจ, 2540 : 40) ซึ่งจากลักษณะที่แตกต่างดังกล่าวทำให้เกษตรกรเพศชายนำระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมไปปฏิบัติได้น้อยกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527 : 57-62) ที่กล่าวว่า เพศหญิงมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าเพศชาย

2) อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีอายุมากมักจะได้รับการศึกษาน้อย ทำให้เมื่อได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เกษตรกรจะยอมรับคำแนะนำที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะเข้าใจว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้การรับรอง ซึ่งต่างจากคนที่มีอายุน้อยที่มักจะได้รับการศึกษาสูง ทำให้มีความรู้ที่กว้างขวางมีความรอบคอบในการพิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ในการปฏิบัติและจะปฏิบัติเฉพาะข้อที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ ศรีน้อย (2542 : 135) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรที่มีอายุมากจะมีการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงโคมากกว่าเกษตรกรอายุน้อย

3) ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยเกษตรกรที่มีความรู้ต่ำจะมีการยอมรับการปฏิบัติมาก อาจเนื่องมาจาก เกษตรกรที่มีความรู้ต่ำจะยึดถือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เป็นหลักในการปฏิบัติ โดยไม่ได้มีการพิจารณาถึงผลดีผลเสียด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สุวนิตย์ ธีระพันธ์ (2548 : 66) ศึกษาเรื่องการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเกษตรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร

4) จำนวนแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ทำการผลิตน้อย จำนวนแรงงานน้อย ในการผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม จะต้องมีการดูแลเอาใจใส่ในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นถ้าเกษตรกรมีพื้นที่ทำการผลิตน้อย จำนวนแรงงานน้อย ก็สามารถช่วยกันดูแลได้อย่างทั่วถึง โดยไม่จำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานในการผลิตเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา ทูมมณี (2544 : 98) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกของเกษตรกรกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า แรงงานในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก

5) พื้นที่ปลูกเงาะ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่น้อยจะมีการยอมรับมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่มาก ซึ่งอาจเป็นเพราะการทำการผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ต้องการการดูแลอย่างทั่วถึง ถ้ามีพื้นที่น้อยจะสะดวกในการปฏิบัติ ไม่ต้องใช้แรงงานคนมาก ลงทุนน้อย ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 104) ซึ่งศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า พื้นที่ปลูกสับปะรดมีความสัมพันธ์กับยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม

ดังนั้น ในการส่งเสริมก็ควรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นประกอบด้วย และจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมการผลิตเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ในอดีตที่ผ่านมา การฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ได้รับการฝึกอบรม เช่นเดียวกับการฝึกอบรมในการปฏิบัติเรื่องระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นโอกาสให้สตรีซึ่งเป็นแม่บ้าน หรือเยาวชนสตรีได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร เพราะสตรีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ดูแล

จัดการงานเกษตรด้านต่างๆ ด้วยเช่นเดียวกัน ในการฝึกอบรมความรู้ให้แก่เกษตรกรนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรน่าจะมีการประเมินและติดตามผลหลังการฝึกอบรม เพื่อชี้แนะข้อปฏิบัติที่เกษตรกรยังไม่เข้าใจและปฏิบัติไม่ถูกต้อง

การปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาแรงงานในการตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อผล และการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยเฉพาะการใช้แรงงานในการตัดแต่งกิ่ง เป็นแรงงานที่ขาดความรู้ความชำนาญในการตัดแต่งกิ่ง ทำให้กิ่งหักชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทำให้ผลผลิตลดลง ดังนั้น จึงน่าจะมีการฝึกอบรมความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่งให้กับแรงงานเหล่านั้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตเงาะอำเภออื่นๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการส่งเสริมด้านระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- เกษม อุปราสิทธิ์. 2537. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกศสุดา เกตุมณี. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทดลองทำนาหว่านน้ำตมโดยการลดการไถพรวนของเกษตรกร อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมวิชาการเกษตร. 2543. รายงานประจำปี 2542 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2547. เอกสารระบบการจัดการคุณภาพ : GAP เกษสำหรับเกษตรกร. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2548. รายงานประจำปี 2547 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2550. คู่มือปฏิบัติการให้คำปรึกษาเกษตรกรตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547. คู่มือการปฏิบัติงานการส่งเสริมระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตรสำหรับที่ปรึกษาเกษตรกร. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร.
- _____. 2549. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการ GAP. (ออนไลน์). <http://www.doae.go.th>. ค้นวันที่ 28 มิถุนายน 2550.
- กลุ่มเกษตรสัญจร. 2539. การปลูกเงาะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอเชียแปซิฟิก ฟรืนด์ตั้ง จำกัด.
- กลุ่มเครือข่าย GAP ภาคตะวันตก. 2549. การผลิตพืชผักที่ปลอดภัยและมีคุณภาพตามระบบ GAP ภาคตะวันตก. (ออนไลน์). <http://www.eto.tu.ac.th>. ค้นวันที่ 28 มิถุนายน 2550.
- กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์. 2546. เกษตรดีที่เหมาะสม ที่มาและแนวปฏิบัติ (ตอนที่ 1). ว.เคทหารเกษตร 27 : 228-231.
- จรัส ดาวสวย. 2544. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จันทวรรณ ชมวัน. 2535. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอ
ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมศรี ตุ่มมะ. 2547. Food Safety ผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย นำไทยสู่ครัวโลก. ว.ส่งเสริม
การเกษตร 36 : 2-3.
- ชนิศา เหล่าธรรมยิ่งยง หนูคง. 2549. การวิจัยนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. ยะลา : คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชไมพร สมจิตรานุกิจ. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้สมุนไพรทดแทนสารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชของเกษตรกรในชุมชนหนึ่ง ของจังหวัดอุดรดิตถ์. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูเกียรติ ประดิษฐ์ศิลป์กุล. 2540. การใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอ-
บ้านคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- ชวนพิศ อรุณรังสิกุล. 2547. มาตรฐานผักผลไม้และอาหารที่ตลาดต้องการ. ว.ข่าวศูนย์ปฏิบัติการ
วิจัยและเรือนปลูกทดลอง 18 : 21-24.
- ชัยยศ โลหะชัย. 2545. การยอมรับวิธีปฏิบัติที่ได้รับการแนะนำการเลี้ยงกึ่งกุลาดำในจังหวัด
ปัตตานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก ฤกษ์หว่าย. 2527. การส่งเสริมการเกษตร : หลักการและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- ทัศนีย์ ศิริวรรณ. 2533. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร
จังหวัดพิษณุโลก. ว.การวิจัยเพื่อการพัฒนา 38 : 100-106.
- ทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์เจริญ. 2546. การยอมรับการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นริศรา ทুমมณี. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกของ
เกษตรกรกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นลินี จาริกภากร. 2549. การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรและพืชท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเกษตร
ยั่งยืนในเขตภาคใต้ตอนล่าง. พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา : กลุ่มพัฒนาการตรวจสอบพืชและ
ปัจจัยการผลิต สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8 (สงขลา) กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นันทวัน ทองเบ็ญญ์. 2546. การยอมรับของเกษตรกรที่มีการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอ
เมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำของ
เกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบ
อิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญธรรม จิตต่อนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- บุญเลิศ ศรีน้อย. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมของเกษตรกรในจังหวัด
พัทลุง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2529. ส่งเสริมการเกษตร หลักและวิธีการ. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริม
การเกษตร คณะบริหารธุรกิจเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ประทีป หนูน้อย. 2547. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP ข้าว
ของเกษตรกรในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสงค์ บุญเจริญ. 2545. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม
ของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา ภู่วัญ. 2544. การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตมะม่วงของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพ์พิศ ทิฆะเนตร. 2539. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง
ของเกษตรกร อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรพยุง คงสุวรรณ. 2544. การยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรในจังหวัดยะลา.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- พงษ์มานิตย์ ไทยแท้, 2548. พัฒนาคุณภาพไม้ผลเพื่อการส่งออกของสุราษฎร์ธานี. ว.กสิกร 78 : 104-107.
- รุจิพร จารุพงศ์. 2543. การติดตามโครงการเร่งรัดการผลิตและปรับปรุงคุณภาพข้าวหอมมะลิ ; ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรพงษ์ ทัศนากาญจน์. 2546. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรยากจนในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชลี ไสพิน และ กฤษณา นิคมรัตน์. 2542. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรครากเน่า-โคนเน่าของทุเรียนในภาคใต้. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- วัลลภ พรหมทอง. 2541. หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- วิจิตร อาวะกุล. 2435. หลักการส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วิมเนส ศิลปพัฒนานันท์. 2541. การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกรในเขตส่งเสริมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห่มอนเงาะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สกุล ชื่นสกุล. 2548. การจัดการเกษตรดีที่เหมาะสม. ว.เพื่อการพัฒนาชนบท 28 : 38-42.
- เสนาะ สีแดง. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโคขาวลำพูนของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิน พันธุ์พินิจ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน. 2542. รายงานการวิจัยเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทางการเกษตรภาคกลางของประเทศไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2544. การส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- สุนิตย์ ธีระพันธ์. 2548. การยอมรับการใช้เกษตรกรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมคิด พ้าพอง. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอร์รี่ของเกษตรกรตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2551. ข้อมูลการผลิตพืช. (ออนไลน์).
<http://www.suratthani.doae.go.th>. ค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2552.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2549. **มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ : เงาะ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2546. **มาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2551. การผลิตสินค้าเกษตร. (ออนไลน์). <http://www.oae.go.th>.
 ค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2552.
- _____. 2551. **เอกสารข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตรปี 2551**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8. 2550. **เอกสารประกอบการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาเกษตรกรตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อร่าม คู่มิตรพิชัย. 2543. **เกษตรกรรมชาติแบบไทย**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย.
- อัญชลี กุณพงษ์. 2548. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดมพร สุพคุณ. 2548. เกษตรดีที่เหมาะสม คืออะไร. **ว.เพื่อการพัฒนาชนบท** 29 : 92-98.
- เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Mosher, A T. 1978. **An Introduction to Agricultural Extension**. Singapore : Singapore National Printer (Pte) Ltd.
- Rogers, E.M. and Shoemaker, F.F. 1971. **Communication of Innovation**. New York : The Free Press.
- Rogers, E.M. 1983. **Communication of Innovation**. 3d ed. New York : The Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ
ของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย นางสาวพัชราภรณ์ เพ็ชรทอง

นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

.....

ชื่อ-สกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความที่ต้องการหรือเติมข้อความลงใน
ช่องว่างแต่ละคำถามให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

( ) ไม่ได้รับการศึกษา

( ) ประถมศึกษาตอนต้น

( ) ประถมศึกษาตอนปลาย

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

( ) อนุปริญญา/ปวส.

( ) ปริญญาตรี

( ) อื่นๆ (ระบุ).....

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์)

เป็นแรงงานเกษตร.....คน

5. อาชีพหลักของท่านคืออาชีพอะไร

- ( ) รับราชการ   ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ   ( ) พนักงานบริษัทเอกชน
 ( ) รับจ้าง   ( ) ค้าขาย
 ( ) เกษตรกรรม (ระบุ).....
     ( ) ทำสวนยางพารา   ( ) ทำสวนไม้ผลอื่นๆ (ระบุ).....
     ( ) ทำสวนปาล์ม น้ำมัน   ( ) เลี้ยงสัตว์ (ระบุ).....
     ( ) ทำสวนเงาะ
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

6. ท่านมีอาชีพรองหรือไม่

- ( ) ไม่มี   ( ) มี
 ในกรณีที่ มี “อาชีพรอง” ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) รับราชการ   ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ   ( ) พนักงานบริษัทเอกชน
 ( ) รับจ้าง   ( ) ค้าขาย
 ( ) เกษตรกรรม (ระบุ).....
     ( ) ทำสวนยางพารา
     ( ) ทำสวนปาล์ม น้ำมัน
     ( ) ทำสวนเงาะ
     ( ) ทำสวนไม้ผลอื่นๆ (ระบุ).....
     ( ) เลี้ยงสัตว์ (ระบุ).....
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

7. ท่านมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่

- ( ) เป็นของตนเอง.....ไร่
 ( ) เช่าทำกิน.....ไร่
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

8. ท่านมีพื้นที่ปลูกเงาะทั้งหมด.....ไร่

9. ท่านปลูกเงาะตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมทั้งหมดหรือไม่

- ( ) ไม่ปลูกทั้งหมด   ( ) ปลูกทั้งหมด

ในกรณีที่ “ไม่ปลูกทั้งหมด” ท่านปลูก.....ไร่

10. ท่านมีการจ้างแรงงานในการผลิตเงาะหรือไม่
 ไม่มี มี
 ในกรณีที่มิ “การจ้างแรงงาน” จ้างแบบใด
 แบบประจำ (ระบุ).....จำนวน.....คน
 แบบชั่วคราว (ระบุ)..... จำนวน.....คน
11. ท่านมีประสบการณ์ในการปลูกเงาะทั้งหมด.....ปี
12. รายได้จากอาชีพหลักรวมทั้งหมด.....บาท/ปี (ไม่หักค่าใช้จ่าย)
 รายได้จากอาชีพรองรวมทั้งหมด.....บาท/ปี
 รวมรายได้.....บาท/ปี
13. ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมามีท่านขายผลผลิตเงาะที่ผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง
 และเหมาะสมในลักษณะใด
 พ่อค้าคนกลางมารับซื้อ นำไปขายเอง ขายทั้ง 2 แบบ
 ท่านขายเงาะกิโลกรัมละ.....บาท
14. ท่านมีการกู้ยืมเงินบ้างหรือไม่
 ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 16) มี
 ในกรณีที่มิ “การกู้ยืม” ท่านกู้ยืมเงินเพื่อทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 เกษตรกรรม ซื้อยานพาหนะ
 ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าอุปโภค/บริโภค
 อื่นๆ (ระบุ).....
15. ท่านกู้ยืมเงินจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 เพื่อน ญาติ/พี่น้อง
 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์
 สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์
 กองทุนหมู่บ้าน อื่นๆ (ระบุ).....

16. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรหรือไม่

( ) ไม่เป็น ( ) เป็น

ในกรณีที่ท่านเป็น “สมาชิกกลุ่ม” ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) กลุ่มเกษตรกร ( ) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 ( ) กลุ่มออมทรัพย์ ( ) สหกรณ์การเกษตร
 ( ) ลูกค้า ธ.ก.ส. ( ) กองทุนหมู่บ้าน
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

17. ท่านมีตำแหน่งทางสังคมหรือไม่

( ) ไม่มี ( ) มี

ในกรณีที่มี “ตำแหน่งทางสังคม” ได้แก่

- ( ) กำนัน ( ) ผู้ใหญ่บ้าน
 ( ) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ( ) กรรมการหมู่บ้าน
 ( ) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ( ) สมาชิกกองจัดการบริหารส่วนตำบล
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

18. ปัจจุบันได้รับการรับรองระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วหรือไม่

( ) ยังไม่ได้รับ ( ) ได้รับแล้ว จำนวน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) วิทยุ ( ) โทรทัศน์ ( ) หนังสือพิมพ์
 ( ) เอกสาร/วารสาร ( ) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ( ) ผู้นำชุมชน
 ( ) เพื่อนบ้าน ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

2. ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาขณะที่ท่านทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ท่านได้ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบ้างหรือไม่

( ) ไม่เคยไปติดต่อ ( ) เคยไปติดต่อ

ในกรณีที่ “เคยติดต่อ” ท่านติดต่อเรื่องอะไร.....

3. ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาขณะที่ท่านทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเคยมาให้คำแนะนำบ้างหรือไม่
- ( ) ไม่เคย ( ) เคย
- ในกรณีที่เคยมาให้ “คำแนะนำ” แนะนำเรื่องอะไร.....
4. ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาท่านเคยไปทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมบ้างหรือไม่
- ( ) ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 6) ( ) เคย
- ในกรณีที่เคย “ไปทัศนศึกษาดูงาน” ท่านไปดูงานด้านใด (ระบุ).....
5. ในกรณีที่ไปทัศนศึกษาดูงานท่านไปกับใคร
- ( ) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ( ) ผู้นำชุมชน
- ( ) เพื่อน ( ) ไปเอง
- ( ) อื่นๆ (ระบุ).....
6. หลังจากที่ได้อบรมเกี่ยวกับการผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมในปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาท่านเคยเข้าร่วมการอบรมเรื่องอื่นๆ อีกหรือไม่
- ( ) ไม่เคย ( ) เคย
- ในกรณีที่เคย “เข้าร่วมการอบรม” ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) การตลาด ( ) การผลิตปุ๋ยชีวภาพ
- ( ) การกำจัดศัตรูพืช ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

คำถาม	ถูก	ผิด
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
1. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบการเกษตรที่ควบคุมกระบวนการผลิตพืชทุกขั้นตอนเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค	.....	.....
2. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าระบบเกษตรอินทรีย์	.....	.....
3. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดไม่ว่ากรณีใดๆ	.....	.....

ตอนที่ 3 (ต่อ)

คำถาม	ถูก	ผิด
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
4. สามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้	.....	.....
5. การขอรับรองแหล่งผลิตไม้ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	.....	.....
6. ก่อนทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องรู้ข้อมูลการใช้ที่ดินของตนเองอย่างน้อย 3 ปี	.....	.....
7. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ได้	.....	.....
8. เศษพืชหรือกิ่งพืชหลังจากการตัดแต่งกิ่งแล้วสามารถนำมาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดได้	.....	.....
9. การกำจัดศัตรูพืชแบบชีววิธีไม่สามารถนำมาใช้กับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิตได้	.....	.....
10. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	.....	.....
11. สามารถใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้แต่ต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตร	.....	.....
12. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมควรจะให้วันละก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 120 วัน	.....	.....
13. ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรจะไปเผาทำลาย	.....	.....
14. สถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืชเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้	.....	.....
15. ภาชนะที่ใช้ใส่ผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีควรใช้คนละใบกัน	.....	.....

ตอนที่ 3 (ต่อ)

คำถาม	ถูก	ผิด
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
16. การเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีควรเก็บในช่วงเช้าเท่านั้น	.....	.....
17. ภาชนะที่บรรจุผลผลิตไม่ต้องติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต และวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวก็ได้	.....	.....
18. ผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว และมีตำหนิจากโรคและแมลงจะต้องทำการคัดแยกออกก่อนจะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุ	.....	.....
19. มีการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมหลังการปฏิบัติงานทุกครั้ง ต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี	.....	.....
20. หลังจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม จะต้องมีการลงชื่อทุกครั้ง	.....	.....

ตอนที่ 4 การปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ		ความคิดเห็น	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. แหล่งน้ำ				
1.1 มีการใช้น้ำที่สะอาดในกระบวนการผลิตเงาะ	.....	.....	.....	.....
1.2 มีการใช้น้ำที่สะอาดล้างผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว	.....	.....	.....	.....
1.3 ระเบียบระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ		ความคิดเห็น	
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย
2. พื้นที่ปลูก				
2.1 มีการจัดทำข้อมูลประจำแปลง เช่น ชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลง	.....	.....	.....	.....
2.2 มีการจัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลัง อย่างน้อย 3 ปี	.....	.....	.....	.....
2.3 ระยะเริ่มระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมได้มีการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์	.....	.....	.....	.....
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร				
3.1 มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการ- เกษตรหรือคู่มือระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	.....	.....	.....	.....
3.2 มีการใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย	.....	.....	.....	.....
3.3 มีการอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีทุกครั้ง	.....	.....	.....	.....
3.4 มีการศึกษาชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืช และ อัตราการใช้สารป้องกันกำจัด	.....	.....	.....	.....
3.5 มีการศึกษาการใช้เครื่องพ่นกับอุปกรณ์หัวฉีดและ วิธีพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง	.....	.....	.....	.....
3.5 มีการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ให้หมดในคราวเดียวกัน	.....	.....	.....	.....
3.7 มีการปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดโรคและ แมลงศัตรูพืชให้สนิทหลังเลิกใช้ และเก็บใน สถานที่เก็บสารเคมี	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ		ความคิดเห็น	
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ต่อ) 3.8 มีการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ 3.9 หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง ศัตรูพืชทุกครั้งได้มีการอาบน้ำ สระผม และ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันที 3.10 มีการซักเสื้อผ้าให้สะอาดทุกครั้งหลังฉีดพ่น สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช 3.11 มีการหยุดใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ก่อนการเก็บเกี่ยวผลิตผลตามที่ระบุไว้ในฉลาก กำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูแต่ละชนิด	.....	.....	.....	.....
4. การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช 4.1 มีการสำรวจการเข้าทำลายของโรคและแมลง- ศัตรูเงาะในระยะพัฒนาการของผล 4.2 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูเงาะในระยะ พัฒนาการของผล	.....	.....	.....	.....
5. การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผล ไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม <u>ระยะเตรียมความพร้อมของต้นเงาะหลังการเก็บเกี่ยว</u> 5.1 มีการให้ปุ๋ยทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อดินเท่ากับ 1 ใน 3 ของ เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ		ความคิดเห็น	
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย
<p>5. การจัดการผลิตให้ได้ผลผลิตเงาะที่ผลโต จำนวนผล ไม่มากกว่า 28 ผลต่อกิโลกรัม (ต่อ) <u>ระยะส่งเสริมการพัฒนาของผลเงาะ</u></p> <p>5.11 มีการให้น้ำทางดินสูตร 13-13-21 อัตราเป็น กิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1 ใน 3 ของเส้นผ่า- ศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร</p> <p>5.12 มีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เมื่อผลเงาะอายุ 6 สัปดาห์หลังดอกบาน จนกระทั่งเก็บเกี่ยว</p>	.....	.....	.....	.....
<p>6. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว <u>วิธีการเก็บเกี่ยว</u></p> <p>6.1 มีการเก็บผลเงาะเมื่อผิวผลเงาะเปลี่ยนจากสีเขียว เป็นสีเขียวปนเหลืองเข้มแดง และขนมีสีเขียว</p> <p>6.2 มีการใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดข้อผลจากต้น</p> <p>6.3 มีการรวบรวมข้อผลเงาะที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้า พลาสติก หรือเข่งที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือ กระสอบปุยที่สะอาดป้องกันไม่ให้ผลกระแทกซ้ำ เวลาขนย้าย</p>	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ถูกต้องและเหมาะสม	การยอมรับ		ความคิดเห็น	
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย
6. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ต่อ) <u>การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว</u>				
6.4 มีการขนย้ายผลิตผลเงาะจากบริเวณที่เก็บเกี่ยว ไปยังโรงเรือนหรือในที่ร่มทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ	.....	.....	.....	.....
6.5 มีการตัดแต่งผลเงาะให้เหลือเป็นผลเดี่ยวโดยตัด ขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร	.....	.....	.....	.....
6.6 ในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะช่อ มีการตัดก้านช่อผล ให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร และเงาะแต่ละช่อ มีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล	.....	.....	.....	.....
6.7 มีการคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวหรือ มีตำหนิจากโรคและแมลงออก	.....	.....	.....	.....
7. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผล				
7.1 มีการทำความสะอาดสถานที่เก็บรักษาผลิตผล	.....	.....	.....	.....
7.2 สถานที่เก็บรักษาผลิตผลมีการจัดการให้ถูก- สุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิกูล มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี และป้องกันสัตว์พาหะนำโรค	.....	.....	.....	.....
7.3 มีการแยกภาชนะที่ใช้ในการเก็บผลิตผลออกจาก ภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมี	.....	.....	.....	.....
7.4 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย มีการติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต บนภาชนะที่บรรจุ	.....	.....	.....	.....
7.5 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย มีการติด วัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยว บนภาชนะบรรจุ	.....	.....	.....	.....

ภาคผนวก ข

เฉลยคำตอบความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม

คำถาม	ถูก	ผิด
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม		
1. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบการเกษตรที่ควบคุมกระบวนการผลิตพืชทุกขั้นตอนเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค	/	
2. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าระบบเกษตรอินทรีย์		/
3. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดไม่ว่ากรณีใดๆ		/
4. สามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้		/
5. การขอรับรองแหล่งผลิตไม้ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	/	
6. ก่อนทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องรู้ข้อมูลการใช้ที่ดินของตนเองอย่างน้อย 3 ปี		/
7. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ได้	/	
8. เศษพืชหรือกิ่งพืชหลังจากการตัดแต่งกิ่งแล้วสามารถนำมาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดได้		/
9. การกำจัดศัตรูพืชแบบชีววิธีไม่สามารถนำมาใช้กับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิตได้		/
10. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	/	

คำถาม	ถูก	ผิด
ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม (ต่อ)		
11. สามารถใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ได้แต่ต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตร	/	
12. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมควรจะเว้นระยะเวลาก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 120 วัน	/	
13. ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรนำไปเผาทำลาย		/
14. สถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืชเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้		/
15. ภาชนะที่ใช้ใส่ผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวและภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีควรใช้คนละใบกัน	/	
16. การเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีควรเก็บในช่วงเช้าเท่านั้น	/	
17. ภาชนะที่บรรจุผลิตผลไม่ต้องฉีครหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตและวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวก็ได้		/
18. ผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว และมีตำหนิจากโรคและแมลงจะต้องทำการคัดแยกออกก่อนจะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุ	/	
19. มีการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมหลังการปฏิบัติงานทุกครั้ง ต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี	/	
20. หลังจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการลงชื่อทุกครั้ง	/	

ภาคผนวก ก

ความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมของเกษตรกร

ข้อคำถาม	ความรู้			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบการเกษตรที่ควบคุมกระบวนการผลิตพืชทุกขั้นตอนเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค	155	100.00	-	-
1. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าระบบเกษตรอินทรีย์	90	58.06	65	41.94
3. ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นระบบที่ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดไม่ว่ากรณีใดๆ	119	76.77	36	23.23
4. สามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้	138	89.03	17	10.97
5. การขอรับรองแหล่งผลิตไม่ผลตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	99	63.87	56	36.13
6. ก่อนทำการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องรู้ข้อมูลการใช้ที่ดินของตนเองอย่างน้อย 3 ปี	74	47.74	81	52.26
7. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถนำน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ได้	130	83.87	25	16.13
8. เศษพืชหรือกิ่งพืชหลังจากการตัดแต่งกิ่งแล้วสามารถนำมาทำปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดได้	129	83.23	26	16.77

ข้อคำถาม	ความรู้			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. การกำจัดศัตรูพืชแบบชีววิธีไม่สามารถนำมาใช้กับการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนในผลผลิตได้	94	60.65	61	39.35
10. การผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องมีการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	115	74.19	40	25.81
11. สามารถใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมได้แต่ต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดของกรมวิชาการเกษตร	147	94.84	8	5.16
12. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม ควรจะเว้นระยะเวลาก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 120 วัน	110	70.97	45	29.03
13. ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรจะนำไปเผาทำลาย	61	39.35	94	60.65
14. สถานที่เก็บสารเคมีควรจะอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืชเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้	100	64.52	55	35.48
15. ภาชนะที่ใช้ใส่ผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวและภาชนะที่ใช้ใส่สารเคมีควรจะใช้คนละใบกัน	152	98.06	3	1.94
16. การเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีควรเก็บในช่วงเช้าเท่านั้น	109	70.32	46	29.68
17. ภาชนะที่บรรจุผลิตผลไม่ต้องฉีครหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตและวัน เดือน ปี ที่ทำการเก็บเกี่ยวก็ได้	91	58.71	64	41.29

ข้อความ	ความรู้			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
18. ผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว และมีตำหนิ จากโรคและแมลงจะต้องทำการคัดแยกออกก่อน จะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุ	154	99.35	1	0.65
19. มีการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมหลังการปฏิบัติงาน ทุกครั้งต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี	151	97.42	4	2.58
20. หลังจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามระบบ การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้อง มีการลงชื่อทุกครั้ง	137	88.39	18	11.61

ภาคผนวก ง

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองฟาร์ม ตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่ออธิบายถึงคุณสมบัติของฟาร์ม และคุณสมบัติของเกษตรกรที่มีความประสงค์ยื่นแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

1.2 เพื่ออธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบ ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติของเกษตรกรในระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

2. ขอบเขต

เอกสารนี้ครอบคลุมตั้งแต่คุณสมบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบ และวิธีปฏิบัติของเกษตรกรในการขอรับรองและการจัดการปรับปรุงฟาร์ม ตลอดจนกระบวนการผลิตในฟาร์ม ให้ได้ครอบคลุมตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชรวมทั้งคุณสมบัติของฟาร์มที่ขอรับการรับรอง

3. คุณสมบัติของเกษตรกร

3.1 ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ในการดำเนินการผลิต หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของหรือผู้ถือครองสิทธิ์ในการดำเนินการผลิต ให้ดำเนินการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

3.2 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

3.3. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจกระบวนการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

3.4 เห็นด้วยโดยไม่มีข้อขัดแย้งกับนโยบายคุณภาพ และวัตถุประสงค์คุณภาพที่ระบุในเอกสารระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ที่ขอการรับรอง

3.5 ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด

4. หน้าที่ความรับผิดชอบ

4.1 เกษตรกรต้องปฏิบัติตามและหมั่นปรับปรุงฟาร์มและกระบวนการผลิตให้ครบถ้วนตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

4.2 เกษตรกรต้องควบคุม คุณแล และเอาใจใส่ตรวจสอบฟาร์มและกระบวนการผลิตของตนเองให้อยู่ในระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

4.3 กรณีมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในฟาร์ม เช่น การเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น เกษตรกรต้องให้ความสนใจงานในจุดนั้นเป็นพิเศษ หากไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปตามระบบให้นัดหมายที่ปรึกษา หรือคณะผู้ตรวจรับรอง ไปให้คำปรึกษา หรือตรวจประเมินต่อไป

5. หลักฐานในการยื่นแบบคำร้องขอรับรองฟาร์ม

5.1 หลักฐานประกอบการยื่นแบบคำร้องขอรับรองฟาร์ม ได้แก่

5.1.1 สำเนาบัตรประชาชนของผู้ร้องขอ หรือผู้แทน 1 ฉบับ

5.1.2 สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ฉบับ

5.2 เกษตรกรกรอกแบบคำร้องให้ครบถ้วน และยื่นแบบคำร้องต่อเจ้าหน้าที่พร้อมหลักฐาน

5.3 เจ้าหน้าที่จะรับแบบคำร้องพร้อมหลักฐาน รวบรวม และส่งบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบให้ 1) หน่วยตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (CB) และ 2) คณะที่ปรึกษาและคณะผู้ตรวจรับรองในพื้นที่ทราบ เพื่อวางแผนและกำหนดนัดหมายการให้คำปรึกษาและตรวจประเมินต่อไป

5.4 เกษตรกรรับทราบกำหนดการให้คำปรึกษา (ถ้ามี) และกำหนดการตรวจรับรอง และรอรับการให้คำปรึกษา และการตรวจรับรอง

6. คุณสมบัติของฟาร์มที่ขอการรับรอง

ฟาร์มที่จะขอการรับรอง ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

6.1 ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้าง หรือปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์และน้ำใช้ภายในฟาร์ม ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อน

6.2 เป็นสวนเดี่ยว หรือฟาร์มเดี่ยว หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชชนิดเดียว

6.3 เป็นสวนแซม หรือฟาร์มแซม หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป โดยมีจำนวนต้นชนิดใดชนิดหนึ่งมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนต้นทั้งหมด และหากต้องการขอรับรองเกษตรกรต้องมีมาตรการ หรือข้อปฏิบัติที่ยืนยันได้ว่าการจัดการใดๆ กับพืชอีก

ชนิดหนึ่งจะไม่ มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อวิธีปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ชนิดที่ขอรับรอง

6.4 เป็นสวนผสม หรือฟาร์มผสม หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชหลายชนิดบนที่ดินแปลงใดแปลงหนึ่งรวมกัน โดยมีจำนวนต้นของพืชแต่ละชนิดต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนต้นทั้งหมดที่ปลูกในแปลง และหากต้องการขอรับรองเกษตรกรต้องมีมาตรการ หรือข้อปฏิบัติที่ยืนยันได้ว่าการจัดการใดๆ กับพืชอีกชนิดใดชนิดหนึ่งในแปลงจะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อวิธีปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ชนิดที่ขอรับรอง

6.5 ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่ กรณีเป็นไม้ผล หรือไม้ยืนต้น และไม่น้อยกว่า 1 ไร่ กรณีเป็นพืชฤดูเดียว หรือหลายฤดู

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวพัชราภรณ์ เพ็ชรทอง	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	4842028	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2548